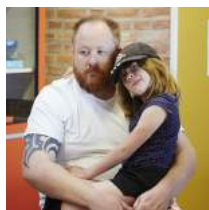

LØSNINGER TIL UDSATTE BOLIGOMRÅDER

Katalog over 33 områdefokuserede indsatser evalueret af Center for Boligsocial Udvikling

INDHOLD

UDDANNELSE & BESKÆFTIGELSE

Indledning 6

Samarbejde mellem skoler og helhedsplaner 8

Alternative undervisningsforløb 10

Brobygning mellem skoler og forældre 12

Samarbejde mellem UU og helhedsplaner 14

Robusthedskurser 16

Fritidsjobindsatser..... 18

Ildfugle 20

Job- og uddannelsesvejledninger 22

Fremskudte kommunale beskæftigelsesindsatser 24

Beskæftigelsesmentorer for udsatte voksne 26

Beskæftigelsesindsats for ægtefælleforsørgede kvinder 28

Socialøkonomiske virksomheder 30

KRIMINALITETSFOREBYGGELSE

Indledning 32

Opsøgende gadeplansarbejde 34

Hotspotindsatser..... 36

Mentorer for unge 38

Bemandede klubber og væresteder 40

Netværksmøder..... 42

Tryghedsmålinger..... 44

Problemorienteret politiarbejde 46

Samarbejde mellem sportsklubber og helhedsplaner..... 48

Brandkadetter 50

TRIVSEL & TRYGHED

Indledning **52**

Tryghedsvandring **54**

Naboskabsindsatser **56**

Byhaver **58**

Naboambassadører **60**

Nabokonfliktmægling **62**

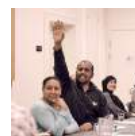
Sociale viceværter **64**

Frivillige i det
boligsociale arbejde **66**

FOREBYGGELSE & FORÆLDREANSVAR

Indledning **68**

Boligsociale
familiekurser **70**

Fædreindsatser **72**

Mindspring-
forældregrupper **74**

Bydelsmødre **76**

Fremskudte
sundhedsindsatser **78**

DE BEDSTE SVAR PÅ SVÆRE SPØRGSMÅL

Hvordan får man unge væk fra en kriminel løbebane og i gang med en uddannelse? Hvordan hjælper man udsatte familier, så færre børn vokser op uden støtte hjemmefra? Hvordan hjælper man langtidsledige tættere på arbejdsmarkedet?

Spørgsmålene er mange, hvis man vil forbedre dagligdagen for beboerne i udsatte boligområder og hjælpe dem til at deltage som fuldgældige medlemmer af det danske samfund. De seneste års mange kommunale og boligsociale indsatser i områderne har givet en række af svarene, og det er de indsatser, vi samler op på i dette katalog.

Center for Boligsocial Udvikling har evalueret mange af indsatserne. Dette katalog samler de vigtigste erfaringer fra CFBU's undersøgelser og skaber et hurtigt overblik over de mest udbredte løsninger i udsatte boligområder.

Vidste du...

... at CFBU rådgiver gratis om boligsociale aktiviteter, organisering og samarbejde?
Hør nærmere på tlf. 28 35 58 85
eller info@cfbu.dk

Løsningerne i kataloget spænder vidt, både hvad angår temaer og målgrupper. De fleste har det til fælles, at de er velafprøvede, og at de skaber målbare resultater for deltagerne.

Nogle indsatser fokuserer på at styrke den enkelte beboers individuelle muligheder og evner, hvad enten det drejer sig om unge i den kriminelle risikozone eller ældre langtidsledige. Andre indsatser fokuserer på at skabe en tryk og robust base for beboerne f.eks. ved at styrke familielivet og øge boligområdernes sociale netværk. Og de fleste indsatser arbejder målrettet med at bygge broer ud af boligområdet ved at øge beboernes kendskab og kontakter til det omkringliggende samfund. Det sker bl.a. ved at involvere omkringliggende virksomheder, skoler, brandstationer, politi, idrætsklubber og mange flere i boligområdernes udvikling, og det er med til at give beboerne de muligheder, kontakter og kundskaber, der er forudsætningen for at bryde den negative sociale arv.

Vi håber, at kataloget kan tjene som inspiration for alle, der arbejder med områdefokuserede indsatser. Du kan læse mere om den enkelte løsning i CFBU's undersøgelser af indsatserne, eller du kan henvende dig direkte til os på tlf. 28 35 58 85. Så kan vi vende mulighederne for rådgivning, oplæg eller anden hjælp til jeres arbejde i udsatte boligområder.

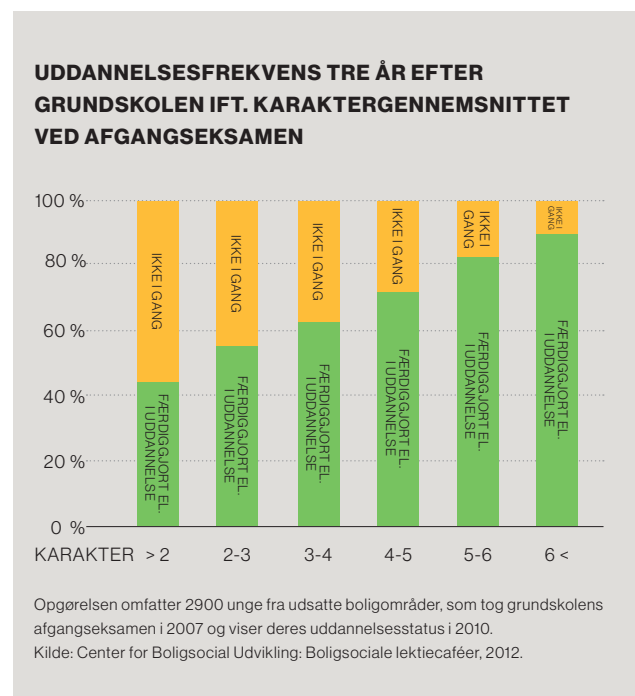
God læsning

Birgitte Mazanti, Centerleder
Center for Boligsocial Udvikling (CFBU)

UDDANNELSE & BESKÆFTIGELSE

Et lavt uddannelsesniveau og langtidsledighed blandt beboerne er nogle af de mest grundlæggende problemer i udsatte boligområder. Uden en relevant videregående uddannelse er det svært at finde fodfæste på det danske arbejdsmarked, og ledigheden bliver ofte selvforstærkende, hvor det med tiden bliver stadig mere vanskeligt at vende tilbage til arbejdsmarkedet.

I udsatte boligområder forstærkes denne problematik yderligere af, at de ledige beboere ofte slås med andre problemer end blot arbejdsløshed eller manglende uddannelse. Her kan misbrugsproblemer, manglende sprogkunderskab, ringe kendskab til det danske samfund eller familiekonflikter være nogle af barriererne for at komme ind på arbejdsmarkedet.

Det er netop alle disse forhold omkring det enkelte individ, som boligsociale indsats i særlig grad kan være med til at ændre. Det skyldes dels det nære kendskab mellem de boligsociale medarbejdere og beboerne, deres familier og netværk i boligområdet, og dels at de boligsociale indsats har den tilstrækkelige tid og fleksibilitet ift. den enkelte beboers behov.

Mange indsats fokuserer på børn og unge og bidrager på forskellig vis til, at deres sociale og faglige trivsel i skolen forbedres. Det handler her om at give de unge et godt fundament for en videregående uddannelse, hvilket ikke er nogen selvfølge for unge uden forældreopbakning, eller som hænger ud med de forkerte venner. Her kan f.eks. fremskudt UU-vejledning eller samarbejder mellem helhedsplaner og skoler omkring enkelte klasser være vejen frem ved at give den nødvendige støtte og opbakning.

En god folkeskoleeksamen er dog ikke den eneste indgang til en videregående uddannelse eller beskæftigelse. F.eks. er

det at have et fritidsjob med til at bryde den sociale arv, og unge fra ressourcetsvage hjem er markant mere tilbøjelige til at tage en uddannelse, hvis de har haft et fritidsjob ved siden af deres folkeskole. Det har gjort fritidsjobindsatser, hvor unge får hjælp til at finde et fritidsjob, til en af de mest udbredte boligsociale indsatsformer.

Et andet aspekt af uddannelsesproblematikken er det store frafald på videregående uddannelser blandt unge fra udsatte boligområder. Mange boligsociale indsats har her erkendt, at det sjældent er nok blot at hjælpe de unge i gang med en uddannelse, men at den vigtigste hjælp består i løbende støtte, så den unge ikke dropper ud.

Sidst, men ikke mindst, arbejdes der i en del udsatte boligområder med job- og uddannelsesvejledning til beboere, der i længere tid har været uden for arbejdsmarkedet. Beskæftigelsesområdet er særdeles vigtigt, og der er både for den enkelte og for samfundet store gevinster forbundet med øget beskæftigelse. Problemstillingen er imidlertid også særdeles svær at rykke afgørende på ved at etablere områdefokuserede indsats. Nok lykkes indsatserne med at rykke deltagerne tættere på arbejdsmarkedet, men ikke med at få dem i ordinær beskæftigelse. En vigtig diskussion i de kommende år, vil derfor være hvad målsætningerne med de boligsociale beskæftigelsesindsats skal være, og om det lave beskæftigelsesniveau kan løses gennem lokalt fokuserede indsats?

Vidste du...

... at andelen af 20-årige i udsatte boligområder, der er i gang med eller har afsluttet en uddannelse steg fra 56 til 66 % fra 2008 til 2013?

1# Samarbejde mellem skoler og helhedsplaner

BROEN MELLEM SKOLER OG UDSATTE BOLIGOMRÅDER

Børn i udsatte boligområder klarer sig markant dårligere til folkeskolens afgangseksamen end andre danske elever. En af nøglerne til at vende udviklingen er, at folkeskolerne arbejder sammen med lokale aktører i udsatte boligområder. Det giver bedre indblik i børnenes baggrund og bedre muligheder for at bryde den negative sociale arv.

UDFORDRING

Børn, som ikke gider gå i skole, er mindre lykkelige, har mindre overskud, og begår hyppigere kriminalitet. De tager oftere stoffer og drikker sig mere fulde sammenlignet med børn og unge, der godt kan lide at gå i skole. Mange ender med en dårlig afgangseksamen og kraftigt forringede chancer for senere at komme i uddannelse og arbejde.

De fleste udsatte boligområder har store børneårgange. Størstedelen får en god afgangseksamen fra folkeskolen, der danner et vigtigt fundament for senere uddannelse og beskæftigelse. Tilbage står en relativt stor gruppe med en dårlig afgangseksamen, som voldsomt forringer deres chancer senere i livet.

5 gode råd til samarbejder mellem skoler og helhedsplaner finder du på www.cfbu.dk/loesninger

Disse børn har ofte ringe forældreopbakning, et fritidsliv der direkte modarbejder skolegangen og/eller generel mistillid til "systemet" forstået som skolen eller myndighederne.

LØSNING

En del af løsningen ligger i, at folkeskolen i højere grad får forældrene eller andre ressourcepersoner til at støtte op om elevernes skolegang. Her har de boligsociale helhedsplaner vist sig at være en god indgang. De boligsociale medarbejdere har ofte et godt kendskab til børnene og deres familier, og kan fungere som brobyggere mellem skolerne og det udsatte boligområde.

Det kan f.eks. ske ved sammen med skolerne at afholde forældreforfæring og førskolemøder eller tilbyde forældrene undervisning i skoleintranettet. Samarbejdet kan også bestå i alternative undervisningsforløb, hvor undervisningen tages ud af vant omgivelser og hvor andre fagligheder, som håndværk

“ I og med man er boligsocial er vi lidt ansat af beboerne. Det er deres område vi er i. Selvfølgelig har skolen også kontakt med forældrene, men det er en anden relation de har. De er ikke omkring forældrene men omkring deres børn, hvor vi ofte er omkring både forældrene og børnene. På en måde kan man sige, at det er mere uformelt. Det er her de bor og her de føler sig hjemme, og det er deres sted, og det tror jeg gør en forskel.

**HILDUR THORISDOTTIR,
BOLIGSOCIAL MEDARBEJDER,
SØNDERMARKSKVARTERET
FREDERIKSBERG**

og innovation, kommer i spil. Det betyder, at eleverne oplever hinanden i andre sammenhænge og at den sociale sammenhængskraft i klasserne styrkes.

VIRKNING

Samarbejde mellem skole og helhedsplan giver begge parter en større viden om områdets børn og unge, hvilket gør det muligt at sætte ind de rigtige steder i børnenes liv og med de rigtige tiltag. Derudover bidrager samarbejdet til en bedre udnyttelse af de ressourcer, der anvendes i boligområdet og til en koordinering af områdets aktiviteter overfor målgruppen. Det er vanskeligt at sætte tal på den samlede virkning af samarbejder mellem skoler og helhedsplaner, da indholdet og målsætningerne for samarbejdet varierer meget fra område til område. CFBU's evaluering af det alternative undervisningsforløb omkring "Bakken" viser gode resultater ift. både faglig og social trivsel. Andre typer samarbejder som f.eks. forældresamarbejder er ikke tilstrækkeligt evalueret til at kunne sætte tal på virkningen.

SE MERE

SAMARBEJDE MELLEML SKOLER OG HELHEDSPLANER - EN KORTLÆGNING AF PROBLEMSTILLINGER OG INDSATSER (CFBU-RAPPORT 2016)

SAMARBEJDE MELLEML SKOLER OG HELHEDSPLANER (CFBU-HÅNDBOG 2016)

2# Alternative undervisningsforløb

DER ER SJOVERE PÅ BAKKEN

Skoler og boligsociale helhedsplaner kan med fordel samarbejde om alternative undervisningsforløb. Idéen er at tage klassen ud af de vante rammer og skabe sammenhold og selvtillid ved at arbejde med et praktisk byggeprojekt. Lokalsamfundets håndværkere inddrages og de ikke-boglige evner styrkes, hvilket også højner trivslen, når eleverne er tilbage i klasselokalet.

Foto: Helhedsplanen Charlottekvarteret

UDFORDRING

Mange børn og unge fra udsatte boligområder oplever en skolegang med dårlig faglig og social trivsel. Det kan der være mange årsager til som f.eks. manglende opbakning fra forældrene, et fritidsliv der modarbejder skolegangen eller manglende boglige evner. Børn og unge, som er skoletrætte, kan have brug for at blive styrket på andre områder end det rent faglige og skolemæssige. Her er det ofte nytteløst

at sætte ind med hjælp til lektielæsning og uddannelsesvalg, fordi deres skolemotivation er helt i bund. Der skal en anden tilgang til, hvis man skal formå at sætte en positiv udvikling i gang. Erfaringer viser, at aktiviteter, hvor de unge får mulighed for at prøve nogle nye sider af sig selv af og udvikle mere kreative og praktiske kompetencer, styrker de unges tillid og tro på egne evner. Det kan igen styrke deres skolemotivation og smitte positivt af på den boglige undervisning.

LØSNING

En af løsningerne er at tage en hel skoleklasse ud af de vante rammer og gennemføre et byggeprojekt, der sætter elevernes praktiske evner i højsædet, og hvor eleverne i fællesskab arbejder frem mod et synligt mål. Et eksempel på dette er projektet "Bakken" i Charlottekvarteret, Hedehusene, som CFBU har evalueret.

13 gode råd til alternative undervisningsforløb finder du på www.cfbu.dk/loesninger

I Charlottekvarteret samarbejdede den boligsociale helhedsplan i 2015 med den lokale folkeskole om et alternativt undervisningsforløb, hvor to skoleklasser i fællesskab skulle udvikle, planlægge og opføre en junglebane kaldet "Bakken". Idéen og arbejdskraften var elevernes egen, men processen blev løbende understøttet af de boligsociale medarbejdere,

Foto: Helhedsplanen Charlottekvarteret

“ Alle får meget ud af det, men der er en gruppe, som jeg virkelig har lagt mærke til, og det er den, hvor man tænker: 'De kan ikke sådan rigtig koncentrere sig, de kan ikke sidde stille.' De var rigtig meget på her, og de gik helt ind i det. Man kunne bruge deres energi til så meget. Hvis man ikke havde skole, ville de nå et helt andet sted hen med deres liv, men fordi de hver eneste dag bliver tvunget til at gøre noget, som egentlig ikke er dem, så når de aldrig rigtig noget.

**ANDERS,
LÆRER PÅ CHARLOTTESKOLEN**

ter at undervisningsforløbet på mange måder har styrket den sociale sammenhængskraft, og der er samtidig enighed om, at særligt de skoletrætte elever har profiteret af forløbet ift. selvtillid og anerkendelse fra deres klassekammerater. Resultaterne under selve forløbet er således tydelige, mens en længerevarende virkning af indsatsen kræver fastholdelse af samarbejdet og den positive gruppedynamik i klasserne.

lærerne og lokale håndværkere, som blev inddraget i projektet. Inddragelsen af de lokale håndværkere satte fokus på fagligheder som håndværk og innovation, hvilket var med til at styrke selvtilliden hos elever med ikke-boglige evner. I efteråret 2015 stod junglebanen klar til indvielse, og eleverne havde fremover et synligt og meget brugbart eksempel på deres fælles indsats.

VIRKNING

CFBU har før og efter det alternative undervisningsforløb gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt eleverne med fokus på den sociale trivsel i klasserne. Resultaterne af projektet er tydelige, bl.a. er markant flere elever glade for at gå i skole, færre oplever ensomhed og flere kan lide deres klassekammerater. Interviews med elever og lærere bekræf-

SE MERE

BAKKEN - EN EVALUERING AF ET ALTERNATIVT UNDERVISNINGSFORLØB FOR BØRN OG UNGE I CHARLOTTEKVARTERET (CFBU-RAPPORT 2016)

3# Brobygning mellem skoler og forældre

NØGLEROLLEN I BØRNEENES LIV

Boligsociale helhedsplaner har nogle særlige muligheder for at bygge bro mellem skoler og udsatte forældre. CFBU har samlet en række praktiske eksempler på, hvordan brobygningen kan foregå, så forældrene rustes til at påtage sig deres rolle ift. børnenes opvækst og skolegang.

UDFORDRING

Det er en udbredt problematik i landets udsatte boligområder, at skolerne har svært ved at engagere sårbare forældre i deres børns skolegang. Forældrene kan være udfordret personligt, socialt og kulturelt, ligesom de selv kan have haft dårlige oplevelser med skolen. Hertil kommer sprogbarrierer eller et generelt manglende kendskab til skolesystemet.

Forældrene er nøglepersoner i deres børns udvikling. Når forældrene engagerer sig og deltager aktivt i deres børns skolegang, har det en positiv indvirkning på børnenes trivsel i skolen og deres lyst til at lære. Der er på den måde behov for – og god grund til – at arbejde med at forbedre forældres forudsætninger for at involvere sig i deres børns skolegang i udsatte boligområder.

12 gode råd til brobygningsaktiviteter finder du på www.cfbu.dk/loesninger

“ Hvis man skal tage forældreansvar, skal man vide, hvad det er og kende sine rettigheder. Vi skal ned og kravle, før vi kan gå.

BOLIGSOCIAL MEDARBEJDER

LØSNING

Mange helhedsplaner med boligsocialt indhold arbejder med at bygge bro mellem skoler og udsatte forældre. Helhedsplanerne har ofte et godt kendskab til forældrene, og det at de ikke har en myndighedsrolle skaber ofte den nødvendige tillid fra forældrenes side - en tillid der er afgørende for at lykkes med de brobyggende aktiviteter.

CFBU har i udgivelsen "Brobygning mellem forældre og skoler" udvalgt 5 lovende aktiviteter: Forældreundervisning, hjemmebesøg, familieklasser, UU-vejledning og forældre-netværk. Det er indsatser med fokus på at møde forældre i

hjemmet, bringe forældres ressourcer i spil eller opbygge netværk blandt forældre. Det sker enten målrettet mod enkelte forældre eller for en gruppe af forældre. Selvom indsatserne adskiller sig fra hinanden, er deres fælles udgangspunkt det samme; at engagere forældre i deres børns skolegang.

VIRKNING

CFBU har ikke evalueret virkningen af brobygningen, men beskrevet lovende eksempler, der af deltagende projektledere og forældre opleves som givtige. Man kan derfor ikke konkludere noget sikkert om resultaterne af brobygningen, men til gengæld konstatere, at boligsociale helhedsplaner har nogle særlige muligheder for at bygge bro, som få andre aktører ligger inde med.

SE MERE

SAMARBEJDE SKOLER OG HELHEDSPLEANER
(CFBU-HÅNDBOG 2016)

BROBYGNING MELLE SKOLER OG FORÆLDRE (CFBU-HÅNDBOG 2016)

SAMARBEJDE MELLE SKOLER OG HELHEDSPLEANER - EN KORTLÆGNING AF PROBLEMSTILLINGER OG INDSATSER (CFBU-RAPPORT 2015)

4# Samarbejde mellem UU og helhedsplaner

EN ÅBNING TIL FREMTIDEN

Gruppen af uddannede unge er markant større i udsatte boligområder end på landsplan. Personlig vejledning er ofte løsningen for den enkelte unge, og samarbejde mellem UU vejledninger og boligsociale indsatser er her oplagte. UU vejledningerne kan hjælpe med at finde en vej i uddannelsessystemet, mens de boligsociale indsatser har den nødvendige tillid fra de unges side.

UDFORDRING

Hver fjerde af de unge i udsatte boligområder står i en alder af 25 år uden hverken job eller uddannelse. Det er dobbelt så mange som på landsplan, og selvom udviklingen de seneste år er gået i den rigtige retning, er der fortsat behov for en fokuseret indsats.

Gruppen af unge uden uddannelse er ikke ensartet – nogle har aldrig fået gjort deres folkeskole færdig, andre er aldrig kommet i gang med en videregående uddannelse og andre igen er efter flere forsøg droppet ud af uddannelsessystemet. Fælles for mange af dem er, at de er vanskelige at komme i kontakt med, at de sjældent henvender sig selv og at de har brug for hjælp til mere end blot vejledning om uddannelse.

LØSNING

Både UU vejledningerne og flere af de boligsociale indsatser arbejder for at støtte unge, der har svært ved at komme i gang med eller fastholde en uddannelse. UU vejledningerne bygger på et stærkt kendskab til uddannelsessystemet og den unges

muligheder. De boligsociale indsatser bygger på et personligt og ofte tillidsfuldt kendskab til de unge, der giver mulighed for at tale med dem om fremtiden. Et styrket samarbejde er oplagt:

UU vejledningen kan sammen med den unge tilrettelægge en skræddersyet uddannelsesplan, tilbyde praktikforløb og vejlede de unge i deres valg vedrørende job og uddannelse. De boligsociale medarbejdere har ofte større fleksibilitet og mulighed for at have kontakt til de unge, uanset om de er i uddannelse, modtager vejledning eller blot hænger ud i boligområdet. Et samarbejde sikrer, at der er fokus på den unge både før, under og efter en uddannelsesindsats.

“ Dialogen bliver lettere, den er mere barsk, humoristisk og kontant, når de unge er i kendte og trygge rammer.

UU VEJLEDER I KØBENHAVN

Det skaber en sammenhængende indsats, hvor fokus på uddannelse fastholdes, uanset om den unge er tilknyttet en uddannelsesinstitution eller ej.

Nogle steder har UU vejledningen valgt at placere nogle medarbejdere lokalt i boligområdet, hvilket kan være fordelagtigt, men ikke er en forudsætning for et godt samarbejde.

19 opmærksomhedspunkter i det gode samarbejde finder du på www.cfbu.dk/loesninger

VIRKNING

Erfaringerne fra de konkrete samarbejder mellem UU vejledninger og boligsociale medarbejdere er positive. Alle parter oplever, at det faktisk lykkes at få mange unge til at holde fast i deres uddannelse, når de professionelle arbejder bedre sammen. Uddannelsesfrekvensen i de udsatte boligområder har de seneste år været inde i en særdeles positiv udvikling. Dette er dog også tilfældet i resten af landet, og det styrkede samarbejde mellem UU vejledninger og boligsociale indsatser er derfor kun en af flere mulige forklaringer på den positive udvikling.

SE MERE

SAMARBEJDE MELLEM UU VEJLEDNINGER OG BOLIGSOCIALE INDSATSER
(CFBU-HÅNDBOG 2016)

PÅ VEJ FREM - EN ANALYSE AF UDDANNELSESMØNSTRET FOR UNGE I UDSATTE BOLIGOMRÅDER (CFBU-RAPPORT2016)

5# Robusthedskurser for unge uden uddannelse

ANSVAR FOR DIT EGET LIV

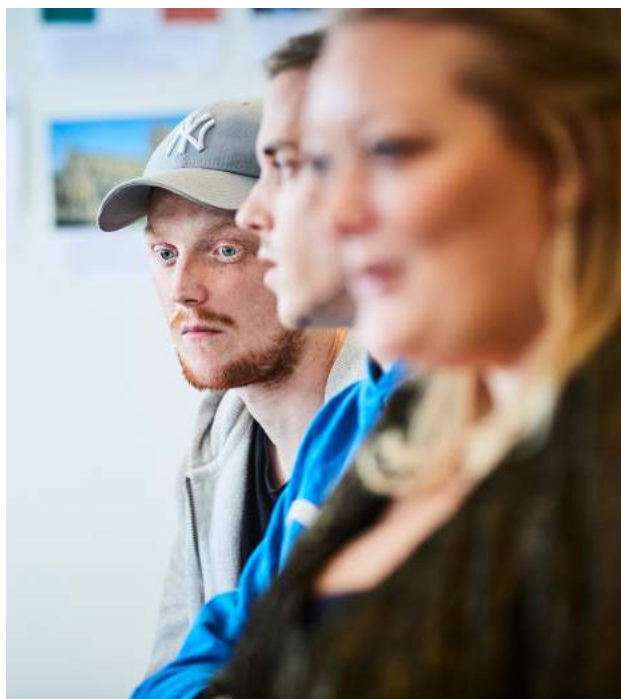
Robusthedskurset UP2U hjælper unge uden uddannelse til at komme i gang med og ikke mindst at holde fast i deres uddannelse. De unge følger kurset gennem et halvt år i deres fritid og får bl.a. redskaber til at håndtere personlige kriser, få styr på hverdagen og til holde fast i deres valg. Det har på kort tid skabt resultater for de unge.

UDFORDRING

Andelen af unge i udsatte boligområder, der ikke får en videregående uddannelse er markant højere end i resten af landet. Disse unge udgør en meget blandet gruppe, der dog ofte har det til fælles, at de mangler den grundlæggende motivation og vedholdenhed, som det kræver at gennemføre en uddannelse. For de fleste består problemet ikke i, at de ikke kommer i gang med en videregående uddannelse, men derimod i, at de dropper ud igen, når det bliver for svært, kedeligt eller udsigtsløst.

LØSNING

Robusthedskurset "UP2U" i Slagelse har vist bemærkelsesværdige resultater, når det handler om at styrke unges motivation og viljestyrke. Kurset er arrangeret af UU Slagelse og målrettet frafaldstruede unge og unge, der allerede er dropet ud af deres uddannelse. De unge deltager i deres fritid i kurset gennem et halvt år, og får bl.a. redskaber til at håndtere personlige problemer og holde fast i de valg, man træffer.

“ Vi skulle finde ud af, hvor vores grænser lå, og finde ud af, at vi godt kunne rykke dem. Jeg har brugt det rigtig meget efterfølgende, fx nu her, hvor jeg er startet på HF, så har jeg sagt til mig selv, at det kan godt være, at det er nyt det her, men det er bare at springe ud i det og prøve at se, hvad der sker.

EMILIA, DELTAGER PÅ UP2U-KURSET

På kurset bliver de unge udfordret på deres selvopfattelse og underviserne rykker deres grænser, ved at vise dem, at de kan mere end de tror. Det kan f.eks. være gennem en overlevelsestur i naturen. Pointen er, at de får en succesoplevelse, lærer nye strategier, og føler et fællesskab med de andre unge på kurset.

Hver kursusdag handler om en aktuel udfordring, hvor de unge med hjælp fra underviserne taler med hinanden om, hvordan man kan håndtere konkrete udfordringer i hverdagen. Det kan være alt fra strategier til, hvordan man kommer op om morgenen eller hvad man skal gøre, når det er svært at sidde stille i timerne til teknikker til at reducere angstanfald.

VIRKNING

CFBU har analyseret resultaterne for deltagerne på UP2U-kurset og sammenlignet med en kontrolgruppe af lignende unge i lokalområdet, der ikke har deltaget i kurset. Forskellene på de to grupper er markante: 84 % af de unge deltagere er efter kurset i gang med en uddannelse mod blot 65 % i kontrolgruppen. Det betyder, at gruppen af unge uden uddannelse er mere end halveret ift. kontrolgruppen.

Samtidig har UP2U haft succes med at få unge, der var på vej til at droppe ud af deres uddannelse til i stedet at blive på uddannelsen. Denne gruppe deltagere fik tilbudt UP2U-kurset som en sidste mulighed, inden de ville blive smidt ud af deres uddannelse, og 76 % har efter kurset holdt fast i uddannelsen.

6 grundelementer udgør UP2U-kurset.
Dem kan du læse mere om på www.cfbu.dk/loesninger

SE MERE

SAMARBEJDE MELLE M UU VEJLEDNINGER OG BOLIGSOCIALE INDSATSER

(CFBU-HÅNDBOG 2016)

PÅ VEJ FREM - EN ANALYSE AF UDDANNELSESMØNSTRET FOR UNGE I UDSATTE BOLIGOMRÅDER (CFBU-RAPPORT2016)

UNGE PÅ KANTEN AF UDDANNELSES-SYSTEMEST - METODER OG VIRKNING AF RELATIONSBASERETE UNGEARBEJDE (CFBU-RAPPORT2013)

6# Fritidsjobindsatser

FRITIDSJOB BRYDER DEN SOCIALE ARV

Et arbejde som reklameomdeler, kasseassistent eller rengøringshjælp er mange unges første skridt ind på arbejdsmarkedet. Et fritidsjob giver lomme penge og konkrete erfaringer med arbejdsmarkedet, som kan være nyttige senere i voksenlivet. Mange unge i udsatte boligområder har svært ved at finde et fritidsjob, og her kan fritidsjobindsatser være det, der skal til.

UDFORDRING

Uddannelses- og beskæftigelsesfrekvensen er betydeligt lavere for unge i udsatte boligområder end i resten af Danmark. Samtidig er andelen af unge, der har et fritidsjob, lavere i udsatte boligområder end i resten af Danmark.

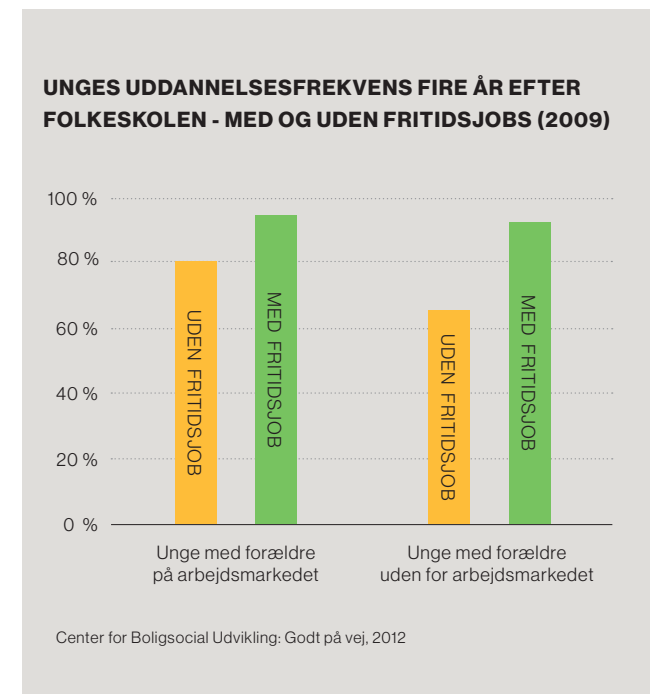
De to forhold hænger sammen, og unge, der har haft et fritidsjob, har signifikant større sandsynlighed for senere at gennemføre en uddannelse og komme i beskæftigelse. Særligt unge fra ressourcetsvage hjem profiterer derfor af et fritidsjob, og fritidsjobindsatser kan bidrage til at bryde den negative sociale arv.

LØSNING

Mange boligselskaber og kommuner har etableret fritidsjobindsatser i udsatte boligområder, hvor unge hjælpes til at finde deres vej ind på arbejdsmarkedet.

Afhængigt af målgruppen for indsatsen er der mere eller mindre håndholdte metoder til at få den unge i beskæftigelse. Tilgangen er afhængig af den unges forudsætninger for at varetage et job. I nogle tilfælde kan der eksempelvis være behov for hjælp til at skrive en god jobansøgning. I andre tilfælde kan det være nødvendigt med løbende støtte og kontakt under ansættelsen. Det kan også være en fordel at træne den unge i selve jobsamtalen gennem rollespil.

For at kunne tilbyde fritidsjob til de unge, kan det være nødvendigt at skabe et netværk af arbejdspladser, som har en oplagt interesse i at ansætte ungarbejdere. Det kan eksempelvis være lokale virksomheder, offentlige institutioner eller ejendomsfunktionæren i den lokale boligorganisation.

9 gode råd til fritidsjobindsatser finder du på www.cfbu.dk/loesninger

VIRKNING

Fritidsjobindsatserne lykkes i vid udstrækning med at øge antallet af fritidsjobbere. Det er med til at øge andelen af unge, der gennemfører en uddannelse eller kommer i beskæftigelse. Især unge fra udsatte familier profiterer af at have et fri-

tidsjob. Uden et fritidsjob ved siden af skolen kommer kun 13 ud af 20 udsatte unge videre i uddannelse eller får et arbejde. Med et fritidsjob lykkes det derimod for 18 ud af 20 - samme succésrate som ikke-udsatte unge.

“ Her hos McDonalds bliver alle behandlet ens. Hvis man ellers passer sit arbejde, er jeg egentlig ligeglad med, at man har en plettet straffeattest. Det kan betyde alt at få en chance til. Nogle har den indstilling, at man ikke kan ændre sig, men det tror jeg ikke på. Og vi må stole på dem, indtil det modsatte er bevist.

**FRANK HANSEN, RESTAURANTCHEF
MCDONALDS FREDERIKSBERG**

SE MERE

- GODT PÅ VEJ (CFBU-RAPPORT 2012)
- FRITIDSJOBS TIL UNGE (CFBU-PAMFLET 2012)

7# Ildfugle

FUT I UDSATTE UNGE

Nogle unge uden for uddannelsessystemet kæmper med dårlig selvtillid og problemer med at få hverdagen til at fungere. Et tre måneders forløb på en brandstation giver de unge succésoplevelser, et fællesskab med gensidig støtte og personlig vejledning om efterfølgende uddannelse og beskæftigelse.

UDFORDRING

Gruppen af unge uden for arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet er markant større i udsatte boligområder end i resten af landet. Mange af de unge lever en paralleltilværelse, hvor det langsomt bliver sværere og sværere at komme tilbage i uddannelse eller beskæftigelse. De unge har svært ved at komme op om morgenen, lever inaktivt og spiser usundt, og det isolerede liv gør det svært at begå sig socialt og lære nye mennesker at kende. Hertil kan så komme en række faktorer

som manglende selvtillid eller psykiske problemer, som kan være tunge barrierer for at komme i gang med en uddannelse eller at finde et job.

LØSNING

Ildfugle-projektet på Roskilde Brandstation arbejder med at få unge 18-25-årige tilbage i uddannelse eller beskæftigelse. Idéen er at etablere et slags praktikforløb for de unge på 3 måneder, hvor der både fokuseres på praktiske brandmandsfærdigheder og på at have tid til at vende personlige barrierer for at komme i gang med en uddannelse. De unge "ildfugle" bliver bl.a. udsat for en række fysiske strabadser, som svedetur i saunaen og en over 20 km lang vandretur midt om vinteren. Flere af deltagerne når deres yderste grænse i det kolde vejr, mens projektleder Kenneth taler med dem om, hvad de

egentlig vil her i livet. Det giver bl.a. de unge tillid, bedre netværk og selvrespekt.

Ildfugle-projektet kombinerer metoderne fra bl.a. beskæftigelsesmentorer og brandkadetprojekterne for unge.

Filmen "Ildfuglene" fokuserer på nogle af de unge, der har været ildfugle på Roskilde Brandstation: www.youtube.com/watch?v=EcuiN3qVQ5c&t=5s

7 gode råd til ildfugle-projekter finder du på www.cfbu.dk/loesninger

“ Jeg ville aldrig nogensinde kunne tage en uddannelse, se mine venner, som jeg gør nu, eller være sammen med min familie på den måde, jeg er nu, hvis det ikke var for Team Ildfugle. Der er rigtig mange ting, som de har hjulpet mig med.

DELTAGER I ILDFUGLE-PROJEKTET I ROSKILDE

VIRKNING

Ildfuglene har på kort tid skabt resultater for de unge deltagere: Syv er begyndt på uddannelse og to er kommet i beskæftigelse ud af i alt 25 unge, der med stor sandsynlighed ikke ville være kommet i gang uden projektet. Ildfuglene er således et lovende projekt, men som endnu kun er afprøvet i en lille skala.

SE MERE

TEAM ILDFUGLE - EVALUERING AF EN
AKTIVERINGSINDSATS FOR SÅRBARE UNGE
(CFBU-RAPPORT 2016)

ILDFUGLE - SOCIALT (CFBU-FILM 2016)

ILDFUGLE - PERSONLIGT (CFBU-FILM 2016)

ILDFUGLE - SUNDHED (CFBU-FILM 2016)

ILDFUGLE - UDDANNELSE & JOB

(CFBU-FILM 2016)

8# Boligsociale job- og uddannelsesvejledninger

STENENE RYDDES AF VEJEN

Job- og uddannelsesvejledninger i udsatte boligområder hjælper de ledige tættere på beskæftigelse. Det sker bl.a. ved at tilpasse vejledningen til den enkelte og bruge den fornødne tid på at løse personlige problemer, inden selve jobsøgningen påbegyndes.

UDFORDRING

Ledigheden i landets udsatte boligområder er væsentligt højere end på landsplan. Her har de ledige ofte en række udfordringer, der står i vejen for at komme i beskæftigelse, såsom et lavt uddannelsesniveau, sociale og familiemæssige udfordringer eller problemer med at mestre hverdagen.

LØSNING

For at bringe beboerne tættere på arbejdsmarkedet er der etableret boligsociale job- og uddannelsesvejledninger i en del af de udsatte boligområder.

Her fokuserer jobvejledere på den enkelte lediges situation og de eventuelle problemer, der skal løses, inden vedkommende kan komme i job. Samtidig tilbydes hjælp til bl.a. job- og uddannelsessøgning samt generel introduktion til det danske arbejdsmarked og de forventninger, man mødes med på en arbejdsplads.

De ledige i job- og uddannelsesvejledninger bliver mødt af en vejleder, der tager sig tid til at høre deres historie og f.eks. kan hjælpe dem med at forstå rudekverterne fra det offentlige eller finde rundt i systemet. Den tilgang løser nogle meget konkrete problemer, der står i vejen for at kunne fokusere på job- eller uddannelsessøgning. Samtidig skaber den en gensidig forståelse og tillid mellem den ledige og vejlederen, som er et vigtigt afsæt for at kunne hjælpe de ledige.

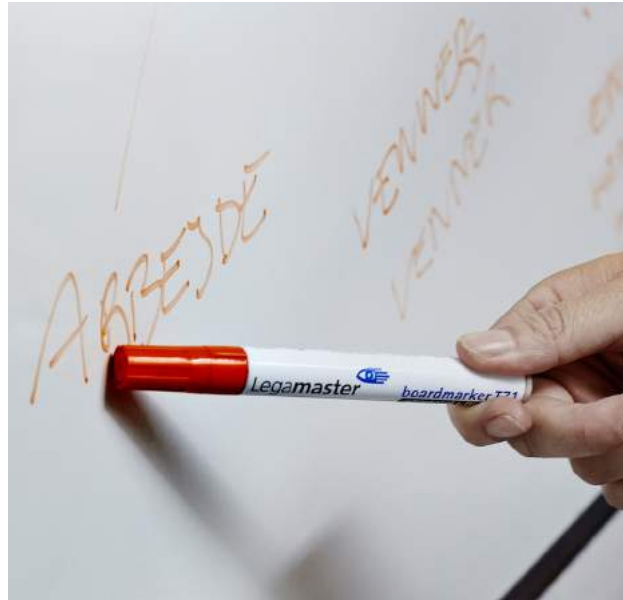
VIRKNING

Tre ud af fire brugere har haft positivt udbytte af vejledninger, og 40 pct. af deltagerne har opnået et styrket kendskab til arbejdsmarkeds- og uddannelsesforhold, og næsten lige så mange er blevet bedre til selve søgningen af job og uddannelse. Og det er særligt gruppen af ledige med mange personlige udfordringer udover ledighed, der profiterer af indsatsen.

11 gode råd til boligsociale job- og uddannelsesvejledninger finder du på www.cfbu.dk/loesninger

CFBU's undersøgelse tyder dog ikke på, at job- og uddannelsesvejledninger formår at få deltagerne i regulær beskæftigelse. Ser man på de brugere, som var ledige ved undersøgelsens start, er godt en fjerdedel af dem kommet i beskæftigelse eller uddannelse. Omvendt er der en lige så stor del af de brugere, som var i beskæftigelse eller uddannelse ved undersøgelsens start, der nu er blevet ledige. Forholdsmæssigt er der altså, blandt brugerne af de boligsociale jobvejledninger, lige stor bevægelse ind som ud af ledighed. Det tyder på, at målgruppen har svært ved at få fodfæste på arbejdsmarkedet, og at job- og uddannelsesvejledninger ikke rykker nævneværdigt ved dette forhold.

“ Jeg tror, at man ikke skal tænke i de store resultater. Det har jeg i hvert fald vænnet mig til. At man ikke fra en lille nedslået fugl skal komme til at se en ørn, men måske en lille fugl, der har rettet skulderen op. Og det kan sagtens være med små byggesten, som at de selv kan besøge hjemmesider. At de ved, at de har deres papirkram i orden.

BOLIGSOCIAL JOB- OG UDDANNELSES-VEJLEDER, GREVE NORD

SE MERE

SMÅ SKRIDT MOD BESKÆFTIGELSE -
EN UNDERSØGELSE AF BOLIGSOCIALE JOB- OG
UDDANNELSESVEJLEDNINGERS ARBEJDE MED
UDSATTE LEDIGE (CFBU-RAPPORT 2014)

**BOLIGSOCIALE JOB- OG UDDANNELSES-
VEJLEDNINGER -** (CFBU-HÅNDBOG 2014)

SAMARBEJDE OM BESKÆFTIGELSE -
MELLEM KOMMUNER OG BOLIGSOCIALE
HELHEDSPLENER I UDSATTE BOLIGOMRÅDER
(CFBU-RAPPORT 2017)

9# Fremskudt kommunal beskæftigelsesindsats

HJEMMEBANEN GIVER FORDELE

Fremskudte kommunale beskæftigelsesindsatser fungerer i store træk som den almindelige beskæftigelsesindsats, men har til huse i bestemte boligområder og har mere tid og fleksibilitet ift. til den enkelte ledige. Det kan hjælpe de ledige i virksomhedspraktik og løntilskud, men øger ikke andelen af regulært beskæftigede.

UDFORDRING

Ledigheden i udsatte boligområder er langt større end i tilsvarende danske byområder, og særligt andelen af langtidsledige er højere. Der kan være mange barrierer, der står i vejen for at den enkelte ledige kommer i beskæftigelse, som for eksempel fysiske og psykiske sygdomme eller manglende sprogkunderskaber og netværk. Det stiller andre krav til den kommunale beskæftigelsesindsats end blot at tilvejebringe et passende job.

LØSNING

En fremskudt beskæftigelsesindsats har mange træk tilfæles med den ordinære jobcenterindsats. Der er samme myndighedsrolle, og borgerne har samme rettigheder og pligter. Den fremskudte indsats adskiller sig imidlertid ved at være lokalt placeret i boligområdet med åbningstider nogle dage om ugen, og ved at have mere tid til den enkelte ledige end den ordinære indsats.

Tanken bag den fremskudte indsats er, at møde borgerne i deres nærmiljø og skabe et tilbud med en mere direkte og uformel kontakt til borgerne. Det øger den gensidige tillid mellem den ledige og jobkonsulenterne, og skaber et bedre samarbejde om at få den ledige tættere på arbejdsmarkedet. Det giver samtidig jobkonsulenterne bedre mulighed for at samarbejde med lokale aktører, hvis borgeren har problemer, som rækker ud over jobkonsulentens arbejdsområde.

De fremskudte indsatser arbejder typisk med relativt svage ledige. Målsætningen med indsatsen er derfor i første omgang at få de ledige tættere på det almindelige arbejdsmarked ved f.eks. at komme i løntilskudsjob eller virksomhedspraktik. Her viser anden forskning, at dette for mange vil være vejen til at blive helt selvforsørgende.

“ Når jeg har været rigtig angst til en samtale, hører jeg ikke halvdelen, fordi min angst fylder så meget. Så er det rart, at jeg kan komme op i den åbne rådgivning dagen efter, når jeg lige er kørt ned, og sige: 'Hvad var det lige, hvad var det, I ville med mig?' Det er en lettelse at kunne gå herop, og mange er kommet videre. Bare af måden, man bliver håndteret på, i stedet for at man bare er et stykke kvæg med stempel på ryggen.

BRUGER I DEN FREMSKUDTE BESKÆFTIGELSESINDSATS I KØBENHAVN

VIRKNING

CFBU har evalueret virkningen af fremskudte kommunale beskæftigelsesindsatser i København ift. at få ledige tættere på job. Evalueringen viser, at de fremskudte beskæftigelsesindsatser lykkes med at få marginalt flere af de aktivitetsparate ledige i virksomhedspraktik og løntilskud (12 %) end den or-

dinære beskæftigelsesindsats (10%). Forskning på beskæftigelsesområdet viser, at netop virksomhedspraktik og løntilskud på sigt fører til ordinær beskæftigelse, men eftersom at succesraten kun er marginalt bedre for den fremskudte beskæftigelse, er virkningen af de fremskudte indsatser på beskæftigelsesraten for de ledige antageligt lille.

Samtidig er de fremskudte beskæftigelsesindsatser ikke lykkedes med at få flere ledige direkte i ordinær beskæftigelse end den almindelige indsats i jobcenteret. Fremskudte indsatser har således et vist potentiale ift. at skabe før-arbejdsmar-

kedsprogressioner, men kan ikke forventes at øge den regulære beskæftigelsesgrad for de ledige i de givne områder.

5 gode råd til fremskudte kommunale beskæftigelsesindsatser finder du på www.cfbu.dk/loesninger

SE MERE

**FREMSKUDT BESKÆFTIGELSESINDSATS
I KØBENHAVN - EN VIRKNINGSEVALUERING AF
INDSATSENS EFFEKT (CFBU-RAPPORT 2015)**

10# Beskæftigelsesmentorer for udsatte voksne

LANGTIDSLEDIGE TILBAGE PÅ SPORET

Beskæftigelsesmentorer bliver brugt til at nå ud til særligt udsatte ledige, der har brug for personlig støtte til at komme videre i livet. Mentorindsatser kan samtidig være løsningen til gruppen af ledige, der blot har brug for et blidt skub eller det rette netværk for at få foden ind på arbejdsmarkedet.

UDFORDRING

På trods af omfattende beskæftigelsesinitiativer for langtidsledige gennem mange år, er der begrænset viden om, hvordan udsatte ledige finder fodfæste på arbejdsmarkedet.

Det problem er særligt påtrængende i udsatte boligområder, hvor en relativt stor del af beboerne har svag tilknytning til arbejdsmarkedet.

LØSNING

Boligsociale indsatser har ofte et godt og tillidsfuldt forhold til de langtidsledige beboere, og det giver gode forudsætninger for at hjælpe dem til at komme tættere på arbejdsmarkedet. Den enkelte langtidslediges problemer består ofte af en kompleks blanding af personlige, familiemæssige eller psykiske forhold, der står i vejen for at komme i beskæftigelse. Her kan en personlig mentor være med til at finde løsninger for den ledige og få hende/ham ud af den passivitet og isolation, der ofte følger med ledigheden. Mentoren kan langsomt hjælpe

den ledige tilbage i det almindelige beskæftigelsessystem og f.eks. støtte hende til at holde fast i den kommunale jobtræning. Derfor er en forudsætning for vellykkede indsatser, at mentoren har tilstrækkeligt kendskab til beskæftigelsessystemet til at hjælpe den ledige med at finde det rette sted hen.

Der findes mange versioner af beskæftigelsesrettede mentorindsatser. Et af de koncepter, CFBU har undersøgt, kombinerer mentorindsatsen med praktikforløb og skaber et tæt samarbejde med det kommunale jobcenter.

Fremgangsmåden er, at jobcentret visiterer borgeren til et praktikforløb i den boligsociale indsats, hvor hun/han matches med en boligsocial medarbejder, der fungerer som mentor. Praktikpladsen kan være med til at opbygge selvtillid, den kan benyttes til at afprøve praktikanternes evner gennem konkrete arbejdsopgaver, og den kan give vigtig læring om at indgå socialt på en arbejdsplads.

7 gode råd til beskæftigelsesmentorer for voksne finder du på www.cfbu.dk/loesninger

“ Den sidste praktikant, vi afsluttede med i sidste uge, sagde til afslutningsmødet, at han følte, han havde gået rundt i et mørke i fire år. Og de sidste tre måneder, det var første gang, han havde set lys. Det var også sådan lidt af en succes. Ja, han er kommet tættere på, men det vigtigste for ham var, at han fik en afklaring og en dialog om, hvor han var i sit liv. Han har meget sygdom, han har nogle psykiske problemstillinger og sådan nogle ting, og det er jo ikke noget, vi bare lige kan løse. Men han kan blive bevidst om, hvad det er, han kan arbejde med. Jeg tror, at alle dem, der går herfra, føler at de har fået noget ekstra med i rygsækken, og at de har fået noget at arbejde med.

**KASPER MORTENSEN,
PROJEKTMEDARBEJDER I BISPEHAVEN**

VIRKNING

Det er vanskeligt at sætte tal på effekten af de beskæftigelsesrettede mentorindsatser i udsatte boligområder, primært fordi fremgangsmåderne for indsatserne er meget forskellige i de forskellige boligområder. CFBU's kvalitative undersøgelser af indsatserne tyder på, at de har en god virkning for de langtidsledige deltagere. Det er dog usikkert om virkningen varer ved, når den langtidsledige igen skal stå på egne ben, og

om det danske arbejdsmarked i sin nuværende udformning i længden kan rumme de udsatte ledige.

Der hersker ikke tvivl om, at indsatsen, mens den pågår, er meget værdifuld for deltagerne, hvor mange for første gang oplever tilstrækkelig tid og rummelighed til at blive hørt og få sat nogle personlige forandringer i gang.

SE MERE

**BESKÆFTIGELSESMENTORER FOR UDSATTE
VOKSNE - GODE EKSEMPLER FRA DET
BOLIGSOCIALE ARBEJDE (CFBU-RAPPORT 2015)**

11# Beskæftigelsesindsats for ægtefælleforsørgede kvinder

FULDGYLDIGE MEDLEMMER AF DET DANSKE SAMFUND

Indvandrerkvinder, der forsørges af deres ægtefælle, har ofte et ønske om at komme i job eller uddannelse, men et lille netværk og ringe kendskab til det danske arbejdsmarked. En fokuseret indsats kan give den nødvendige viden og hjælp, og få skjulte ressourcer i spil

UDFORDRING

Kvinder, der forsørges af deres ægtefælle lever ofte en isoleret tilværelse, har begrænsede dansksproglige færdigheder og lille kendskab til samfundet, arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet. Mange har et ønske om at tjene egne penge, få øget deres sociale netværk gennem et arbejde og blive fuldgyltige medlemmer af det danske samfund. Samtidig udgør kvinderne en skjult ressource – de udgør ikke en direkte økonomisk belastning for det danske samfund, i det de forsørges af deres mand, men bidrager heller ikke som skattebetalende borgere til den fælles kasse.

Der bor ca. 1800 ægtefællesforsørgede kvinder i de udsatte boligområder, og de udgør derved ca. 2% af de erhvervsaktive kvinder. Andelen er højere end i resten af landet, og der er således god grund til at målrette indsatserne mod udsatte boligområder.

LØSNING

Greve Kommune har i boligområdet Greve Nord etableret en beskæftigelsesindsats målrettet kvinder med anden etnisk baggrund, som forsørges af deres ægtefælle. Indsatsen ligner på flere måder de boligsociale job- og uddannelsesvejledninger, hvor kursusaktiviteter for en gruppe kvinder kombineres med en åben rådgivning.

Kursusforløbet omfatter bl.a. sprogundervisning, virksomhedsbesøg og oplæg fra fagpersoner om det danske arbejdsmarked og uddannelsessystem. Deltagerne får indivi-

duel vejledning og tilbud om at indgå i diverse netværks- og sundhedstilbud som zumba, madklub etc. Endelig lægger kursusforløbet op til brobygning til arbejdspladser via praktik,

“ Min lyst til at lære dansk og komme videre kommer af, at min søn er fire år, og han er begyndt at snakke dansk. Jeg vil gerne lære at tale dansk, så jeg kan forstå, hvad han siger, og jeg kan være der for ham.

DELTAGER I INDSATSEN FOR ÆGTEFÆLLE-FORSØRGEDE KVINDER I GREVE NORD

10 gode råd til indsatser for ægtefælleforsørgede kvinder finder du på www.cfbu.dk/loesninger

løntilskud eller uddannelse.

I den åbne rådgivning kan kvinderne løbende henvende sig med personlige, familiemæssige eller andre problemer, som står i vejen for at komme i gang med en uddannelse eller komme i job. Rådgivningen får ryddet nogle sten af vejen og er samtidig med til at give det nødvendige gensidige kendskab og tillid mellem kursusedtagerne og vejlederne – en tillid, der er afgørende for at lykkes med at ændre kvindernes livsbane.

Et andet afgørende element er rekrutteringen af kvinderne, hvor målrettet henvring via kvindernes netværk har vist sig at være langt mere effektivt end traditionelle informationskampagner for kurset.

VIRKNING

Resultaterne af indsatsen er markante for de deltagende kvinder, der sammenlignet med en kontrolgruppe af ægtefælleforsørgede kvinder, er mere tilbøjelige til at komme i arbejde eller uddannelse. 58 pct. af deltagergruppen kommer således i arbejde, løntilskud eller uddannelse i undersøgelsesperioden, mens dette kun gælder 37 pct. af kontrolgruppen. Et resultat, der tyder på at fremgangsmåden i Greve Nord med fordel kunne anvendes i flere udsatte boligområder.

SE MERE

DE SKJULTE RESSOURCER - EN EVALUERING AF EN BESKÆFTIGELSESDSATS FOR ÆGTEFÆLLEFORSØRGEDE KVINDER MED ANDEN ETNISK BAGGRUND (CFBU-RAPPORT 2016)

12# Socialøkonomiske virksomheder

UDSATTE LEDIGE DIREKTE I JOB

Socialøkonomiske virksomheder har et særligt potentiale for at udvikle nye løsninger, vækst og jobskabelse for udsatte grupper. De særlige rammer gør det muligt at rumme udsatte ledige, der høster vigtige erfaringer og selvtillid ved at komme i arbejde.

UDFORDRING

Mange ledige i udsatte boligområder har andre udfordringer end blot ledighed. Ofte er der tale om et samspil mellem et lavt uddannelsesniveau, sociale, sproglige, familiemæssige, fysiske og/eller psykiske udfordringer.

LØSNING

Socialøkonomiske virksomheder har en force i at kunne rumme udsatte ledige og er derfor en alternativ løsning på beskæftigelsesproblemet i udsatte boligområder. Boligsociale helhedsplaner må gerne hjælpe beboere og andre med at starte en socialøkonomisk virksomhed. Der er dog en del forhold, man som helhedsplan eller boligorganisation skal være opmærksom på, når man giver sig i kast med dette. Helhedsplaner og boligorganisationer må eksempelvis ikke eje eller indskyde kapital i en socialøkonomisk virksomhed. Der findes dog en række andre metoder til at støtte virksomheden i opstartsfasen med blandt andet rådgivning.

VIRKNING

Socialøkonomiske virksomheder i udsatte boligområder er stadig ikke særligt udbredte, og det er derfor for tidligt at sige noget sikkert om deres virkning for de udsatte ledige eller i boligområderne som sådan. På nationalt plan viser undersøgelser fra SFI og CEBR, at socialøkonomiske virksomheder økonomisk set klarer sig lige så godt som almindelige virksomheder. Virksomhedernes sociale formål har med stor sandsynlighed ikke indflydelse på konkurrenceevnen. Undersøgelserne har ikke fokus på, om livskvaliteten eller jobkompetencerne for de ledige ændres som følge af ansættelser eller opkvalificeringsforløb i socialøkonomiske virksomheder.

Dog taler meget for, at en ansættelse i en socialøkonomisk virksomhed for mange er et vigtigt skridt mod det almindelige arbejdsmarked.

SE MERE

**SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER
I UDSATTE BOLIGOMRÅDER**
(CFBU-HÅNDBOG 2015)

KRIMINALITETSFOREBYGGELSE

En lille gruppe unge, der laver småkriminalitet og med chikanerende adfærd skaber utryghed for resten af beboerne. Historien er velkendt i mange udsatte boligområder, og derfor finder der i disse år et omfattende kriminalpræventivt arbejde sted i forbindelse med helhedsplanerne.

Målet med indsatserne er ikke kun at skabe trygge boligområder, men også at få de unge på rette spor, inden drengestregene bliver til plettede straffeattester og et liv på den forkerte side af loven eller på overførselsindkomst.

Når man ser på virkningsfulde indsatser overfor kriminalitet og utryghed i et boligområde, er der tre trin, man ikke kan komme uden om. Første trin er arbejdet med gruppen af unge i boligområdet i form af opsøgende gadeplansarbejde, be-

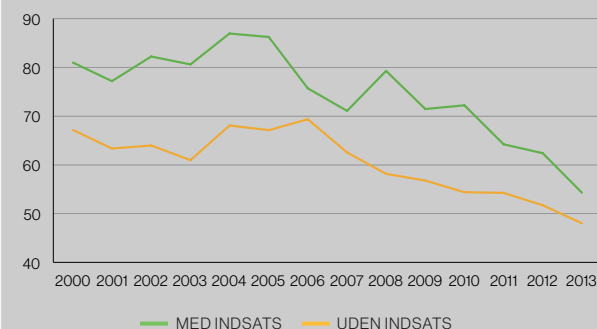
mandede klubber og væresteder og gruppeaktiviteter, der skaber indbyrdes tillid mellem de unge og medarbejderne ved indsatsen. Andet trin er arbejdet med den enkelte unge typisk i form af mentorindsatser eller netværksmøder, som handler om at få løst den unges problemer og hjælpe ham/hende videre i uddannelse eller beskæftigelse. Tredje trin er et kriminalitetsforebyggende netværk, som der bakker de to første trin op i form af generel viden om de unge i boligområdet, koordinering af de igangværende indsatser og handlekraft overfor unge, der er på vej ud på et skråplan.

De tre trin kan ikke stå alene, men skal bakkes op af nogle vel-fungerende fysiske rammer i boligområdet og af beboerne, der skal involveres. Sidst, men ikke mindst, skal den samlede kriminalitetsforebyggende indsats løbende justeres og vurderes ud fra tryghedsmålinger i boligområdet.

Samlet vil der altså altid være tale om en kombination af kriminalpræventive indsatser, som tilpasses det enkelte boligområde, de igangværende indsatser og de tilstedeværende aktører og institutioner i boligområdet. Det er med til at skabe de resultater, som CFBU kunne dokumentere i undersøgelsen "Helhedsplaner og kriminalitetsforebyggelse" fra 2015. Her kan man se, at de boligsociale helhedsplaners arbejde bidrager til, at ungdomskriminaliteten i udsatte boligområder i de seneste år er faldet mere end ungdomskriminaliteten på landsplan.

Selvom det kriminalitetsforebyggende arbejde i de udsatte boligområder således bærer frugt, er der dog stadig lang vej for mange udsatte boligområder, hvis trygheds- og kriminalitetsniveauet skal nærme sig andre danske byområder. Nogle steder skal der etableres nye indsatser, andre steder skal de igangværende justeres. Vi håber, at de næste sider med erfaringer fra de kriminalitetsforebyggende indsatser, som CFBU har undersøgt, kan tjene som inspiration til disse fremtidige indsatser.

UDVIKLINGEN I ANTAL SIGTEDE 15-19-ÅRIGE PR. 1.000 UNGE I HHV UDSATTE BOLIGOMRÅDER MED OG UDEN EN KRIMINALPRÆVENTIV INDSATS I PERIODEN FRA 2000 TIL 2013.

Kilde: Center for Boligsocial Udvikling: Helhedsplaner og kriminalitetsforebyggelse, 2015.

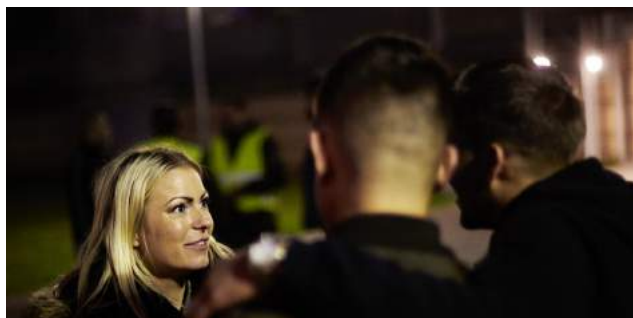

Vidste du... ...at det kan spare samfundet for ca. kr. 900.000, hvis man holder en ung ude af alvorlig kriminalitet

13# Opsøgende gadeplansarbejde

TILLIDSOPBYGNING PÅ GADEPLAN

Opsøgende gadeplansarbejde går ud på at opsøge unge, der hænger ud i boligområdet, vinde deres tillid og få adgang til at vejlede dem om at komme videre i livet med uddannelse og beskæftigelse. Et indgående kendskab til både de unge og "systemet" er forudsætningen for at kunne bygge bro mellem dem.

UDFORDRING

Utrygheden i udsatte boligområder skyldes ofte mindre grupper af unge drenge/mænd, der (bevidst eller ubevidst) skaber utryghed ved deres opførsel i det offentlige rum. For en del af disse unge bliver fritiden på gaden til et springbræt til egentlig kriminalitet, hvilket er med til at forklare mange udsatte boligområders relativt høje kriminalitetsrater.

Trange lejligheder med mange søskende og få konstruktive fritidsinteresser er med til at gøre det attraktivt for unge i ud-

satte boligområder at mødes med deres venner på gaden. Grupperne af unge udvikler ofte et grænseoverskridende kodeks for opførsel. Det gør dem til at starte med uønskede i de almindelige fritidstilbud i boligområdet og ender ofte i regulær kriminalitet.

LØSNING

Gadeplansarbejde består i at opsøge grupper af unge, der hænger ud i det offentlige rum. Gennem forskellige gruppeaktiviteter opbygges tillid og kendskab til den enkelte unge, der, når han/hun er klar, kan få tilbudt personlig vejledning til at få løst sine problemer og vende blikket mod fremtiden og f.eks. en uddannelse eller et job.

De fleste gadeplansmedarbejdere er enten kommunalt ansatte eller ansat i det lokale boligselskab. Gadeplansmedarbejderne har ofte base i eller samarbejder tæt med en ungdomsklub eller et værested.

“ Vi prøver med alle drengene stille og roligt at opbygge en relation og tillid. Det er det eneste, vi kan som gadeplansmedarbejdere. Vi har jo ingen midler eller myndighed. Det eneste værktøj vi har er relationsarbejde. Det er det eneste, det handler om for os. Vi kan ikke bestemme over drengene, så det handler om at opbygge en relation. Og når drengene finder ud af, at man er oprigtig og gerne vil hjælpe dem, så er det også der, at de begynder at åbne sig op.

PROJEKTLEDER I GADEPLANSINDSATS

VIRKNING

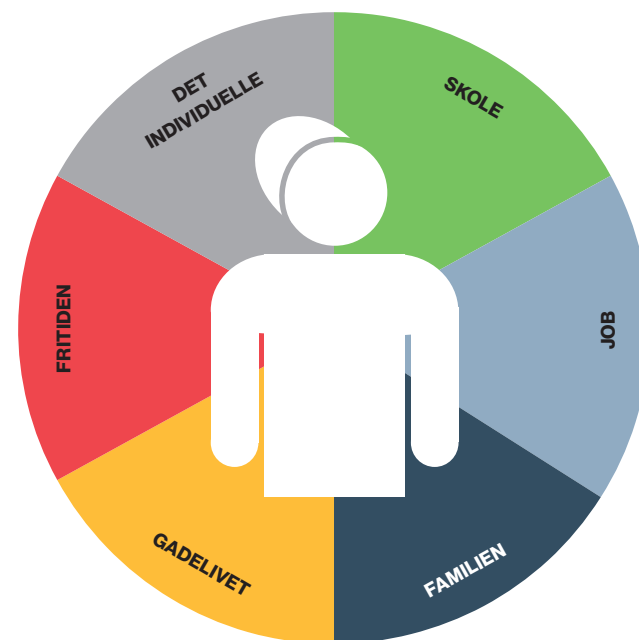
CFBU har i årene 2010-2014 evalueret gadeplansindsatser i 17 boligområder. Evalueringen tyder på, at opsøgende gadeplansarbejde kombineret med en individuel, helhedsorienteret indsats har en positiv indvirkning på de unges kriminalitet og skolegang.

Evalueringen indikerer, at det er kombinationen af opsøgende gadeplansarbejde og individfokuserede indsatser, der er virkningsfuld, mens gadeplansarbejde (forstået som runderinger i boligområder) ikke i sig selv mindsker kriminaliteten eller hærværk i boligområderne.

Samtidig peger evalueringen på, at implementeringen af de forskellige dele af gadeplansindsatserne mange steder har været for usammenhængende til at skabe resultater.

Til gengæld tyder evalueringen på, at de områder, der er lykkedes med en sammenhængende implementering også formår at rykke de unge kriminelle og kriminalitetstruede unge ud af kriminalitet og godt videre i livet. Det opsøgende gadeplansarbejde bidrager her til at skabe den nødvendige tillid blandt de unge og rekruttere dem til personlige vejledningsforløb. Nøglen til at rykke de unge ligger så i at arbejde intensivt med at vejlede den enkelte unge og skabe sammenhæng mellem de livsarenaer, hvor den unge optræder: Skolen, fritidslivet, arbejdspladsen, familien og gadelivet med vennerne i boligområdet.

CFBU har i udgivelsen "Hele vejen rundt" beskrevet det virkningsfulde sammenhængende vejledningsforløb for enkelte unge, og undersøger i 2017 den langsigtede virkning for de deltagende unge.

En vellykket helhedsorienterede gadeplansindsats fokuser formår at skabe sammenhæng mellem de vigtigste 6 arenaer i den unges liv. Læs mere om hver arena i de to nedenstående udgivelser.

SE MERE

GADEPLAN - SLUTEVALUERING AF 17 GADEPLANSINDSATSER UNDER PULJEN FOR HELHEDSORIENTEREDE GADEPLANSINDSATSER (CFBU-RAPPORT 2015)

HELHEDSORIENTERET GADEPLANSINDSATTS (CFBU-HÅNDBOG 2015)

14# Hotspot-indsatser

FÆLLES FODSLAG I DET KRIMINALPRÆVENTIVE ARBEJDE

En hotspotindsats er en intensiveret tværgående indsats med særlig vægt på at koordinere de allerede eksisterende kriminalpræventive indsatser i et boligområde og at skabe alternativer til en gadeorienteret livsstil hos de unge.

UDFORDRING

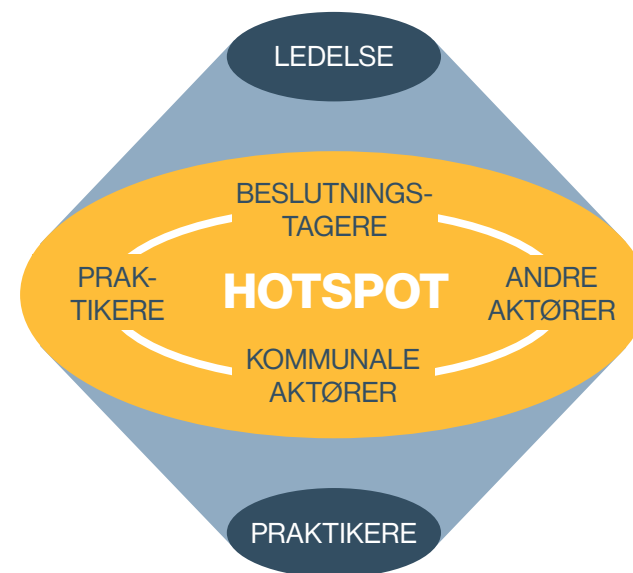
Mange udsatte boligområder er plaget af høje kriminalitetsrater og utryghed blandt beboerne. Problemet har stor bevågenhed i offentligheden og hos de ansvarlige myndigheder

som politi, kommuner og boligselskaber, der ofte etablerer hver deres indsatser for at ændre på tingenes tilstand.

I mange boligområder betyder det, at der foregår en række forskellige indsatser, som alle arbejder med den samme målgruppe af unge mænd i den kriminelle risikozone. Resultatet er ressourcespild og tab af viden om grupperingerne af unge, og at chancen for, at indsatserne gør en forskel og får de unge på ret kurs, mindskes.

LØSNING

En hotspotindsats styrker det kriminalpræventive arbejde i udsatte boligområder ved at koordinere allerede eksisterende kriminalpræventive indsatser, så ressourcerne fokuseres, og den specifikke viden om grupperingerne af unge i den kriminalpræventive zone styrkes.

Hotspotmodellen koordinerer både horisontalt mellem forskellige aktører og vertikalt til de respektive ledere og udførende praktikere.

“ Hvis vi f.eks. har fået en ny skoleleder eller vi i perioder har mærket, at interessen fra en skoles side er faldet, så er jeg et par gange gået til de respektive ledere. Og det er ikke fordi målet med indsatsen ikke er klart for dem, det er fordi de bliver indhentet af hverdagen, og f.eks. naturligt bliver mere optaget af skolereformen. Så er det bare med at tage telefonen og ringe eller gå over og sige, jeg vil gerne snakke med dig om det her.

DENISE BAKHOLM, CENTERLEDER, FAMILIE- OG BESKÆFTIGELSESFORVALTNINGEN, AALBORG KOMMUNE

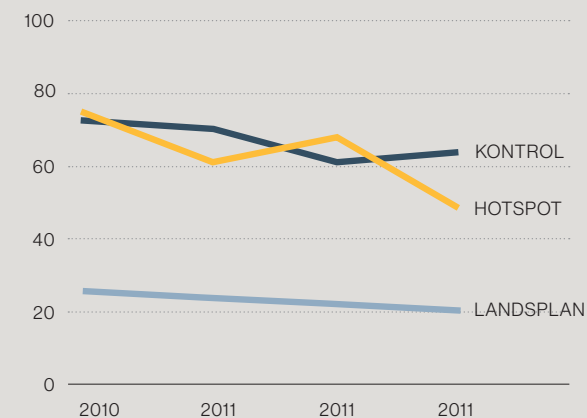
Som regel består indsatsen i, at der nedsættes et hotspot-sekretariat med en eller flere medarbejdere, der står for den daglige koordinering af boligområdets kriminalpræventive indsatser. Mange hotspot-sekretariater ansætter samtidig opsøgende gadeplansmedarbejdere, der giver opdateret viden om de unge i målgruppen og skaber den nødvendige tillid fra de unges side til indsatsen.

VIRKNING

CFBU har i årene 2010-2014 evalueret hotspotindsatser i otte boligområder. Evalueringen viser, at indsatsen har resulteret i markant færre sigtede unge og færre anmeldelser af borgervendt kriminalitet i boligområderne. Antallet af sigtede unge under 18 år i hotspotområderne er faldet med en tredjedel fra 2009 til 2013, og det er et signifikant større fald end i evalueringens kontrolområder.

ANTAL SIGTELSE PR. 1000 15-18 ÅRIGE I HHV. HOTSPOTOMRÅDER, KONTROLOMRÅDER UDEN HOTSPOTINDSATS OG PÅ LANDSPLAN

KILDE: CENTER FOR BOLIGSOCIAL UDVIKLING: HOTSPOT - SLUTEVALUERING AF HOTSPOTPULJEN 2015

SE MERE

HOTSPOT - SLUTEVALUERING AF HOTSPOTPULJEN (CFBU-RAPPORT 2015)

DEN DANSKE HOTSPOTMODEL- (CFBU-HÅNDBOG 2015)

15# Mentorer for unge

UNGE PÅ RETTE KURS

En mentorindsats er et personligt vejledningsforløb målrettet unge med manglende uddannelse, svage familier eller kriminel adfærd. Oftest er formålet at få de unge til at påbegynde og fastholde en uddannelse, der skal få dem væk fra gaden og en kriminel løbebane.

UDFORDRING

Unge i udsatte boligområder halter bagefter på uddannelsesområdet, og 27 pct. får ikke en uddannelse efter folkeskolen. Mange ender uden for arbejdsmarkedet eller med en plettet straffeattest. Ser man på alle 15-25-årige i udsatte boligområder, har kun 21 pct. færdiggjort en uddannelse, mens tallet er 32 pct. på landsplan.

4 kriterier for den gode mentorindsats finder du på www.cfbu.dk/loesninger

Mange boligområder har samtidig et problem med små grupper af unge mænd eller drenge, der hænger ud i boligområdet og med støjende og generende adfærd skaber utryghed blandt beboerne.

LØSNING

En del af løsningen på problemerne med et lavt uddannelsesniveau blandt de unge, og med utrygheden blandt beboerne, kan være at etablere mentorindsatser. Her får de unge tilknyttet en personlig mentor, der kan hjælpe dem videre fra gaden og med at påbegynde og fastholde en uddannelse.

I mange udsatte boligområder har boligorganisationen eller kommunen ansat relationsmedarbejdere, der går rundt på gadeplan, arbejder i klubber eller væresteder eller arrangerer andre aktiviteter for unge i den kriminelle risikozone eller på kanten af uddannelsessystemet. Det betyder stabil kontakt til de unge og voksende gensidig tillid. Er tilliden tilstrækkelig mellem den unge og relationsarbejderen, kan den unge få en mentor, der fungerer som personlig vejleder. Mange steder

agerer relationsarbejderne selv mentorer, men mentorerne kan lige så vel være frivillige, der matches med de unge.

“ Et vigtigt element i det her arbejde, det er at hjælpe de unge med at finde rundt i systemet. Der er måske 30-40 personer [kommunale sagsbehandlere m.v.] omkring en ung, og det kan de slet ikke rumme. De har opgivet kommunen. Der er jeg inde i midten, og så er det mig der tager styringen. Jeg kører dem ud til de steder de skal ud – både fysisk og psykisk.

**CLAUS, MENTOR
I SKT. KLEMENSPARKEN I ODENSE**

VIRKNING

Bidraget mentorindsatser til, at flere unge holder sig ude af kriminalitet og/eller kommer i uddannelse og beskæftigelse? Det tyder den internationale forskning i emnet på, der gennemgående viser størst kriminalpræventiv effekt ift. gruppen af 11-14-årige unge.

CFBU's undersøgelse af mentorindsatser i 16 udsatte boligområder viser imidlertid, at mentorindsatserne i vid udstrækning har succes med at arbejde med en ældre og mere belastet gruppe af unge. Det er unge, der har mange kriminelle venner, indtager rusmidler og ofte hænger på gaden sent om aftenen. Og mentorindsatserne gør ifølge de unge en forskel.

Adspurgt i CFBU's spørgeskemaundersøgelse angiver 76 % af de adspurgte unge, at de har fået støtte til at fastholde deres uddannelse, mens 78 % af de adspurgte ikke-uddannelsesparate unge har fået hjælp til at finde og fastholde et job. Forskningen peger generelt på, at netop uddannelse og beskæftigelse på længere sigt betyder, at de unge bevæger sig ud af den kriminelle risikozone.

SE MERE

MENTORER I UDSATTE BOLIGOMRÅDER - SÅDAN TILRETTELÆGGES DEN VIRKNINGSFULDE INDSATS (CFBU-RAPPORT 2013)

MENTORINDSATSER I UDSATTE BOLIGOMRÅDER (CFBU-HÅNDBOG 2013)

HELE VEJEN RUNDT - INSPIRATIONSHÆFTE OM MENTORER OG INDDRAGENDE NETVÆRKSMØDER FOR UDSATTE UNGE (CFBU-KATALOG 2014)

RELATIONSARBEJDE I UDSATTE BOLIGOMRÅDER - HVAD FÅR DE UNGE UD AF DET? (CFBU-HÅNDBOG 2014)

16# Bemandede klubber og væresteder

ET STED AT MØDE DE UNGE

Bemandede klubber og væresteder er et alternativ til at opholde sig på gaden. Det giver mulighed for at lære de unge at kende, påvirke deres valg og hjælpe dem i gang med et fritidsjob, en uddannelse eller et job.

UDFORDRING

En del beboere i udsatte boligområder er utrygge ved at bevæge sig ud i deres boligområde om aftenen. Det skyldes ofte grupper af unge, som hænger ud på gaden, truer forbipasserende, kører vildt på scooter eller laver hærværk og anden småkriminalitet.

For de unge selv er den såkaldte "gadeorienterede livsstil" også et problem, fordi den øger risikoen for at blive kriminel betragteligt – også selvom man ellers har en sund opvækst og god familiebaggrund. Den gadeorienterede livsstil er dermed både kilde til utryghed og forhøjede kriminalitetsrater i udsatte boligområder.

LØSNING

En udbredt løsning på problemet er at oprette en ungdomsklub eller et værested, hvor de unge får et alternativ til at hænge ud i boligområdet. Det giver mulighed for at lære de unge at kende og påvirke deres fremtidsudsigter. Når de unge først kommer i klubben, benytter medarbejderne kontakten og den positive relation til at vejlede de unge om f.eks. fritidsjob, uddannelse eller job.

En række forudsætninger skal imidlertid være på plads for at opnå den ønskede virkning: Der skal være uddannet personale til stede i åbningstiden, der skal foregå aktiviteter der sigter mod at skabe sammenhold og at lære de unge at kende og klubben/værestedet skal fungere som en bro til det øvrige samfund. Sidstnævnte vil sige, at medarbejderne skal vejlede de unge i uddannelse, job eller andre fremtidsrettede forhold, og hjælpe dem med at finde de rette tilbud i det ordinære system.

Klubber og væresteder, der ikke opfylder disse betingelser, risikerer at komme til at fungere som opbevaring af unge med problemer eller direkte at fremme de unges negative gruppedynamik. Det har flere steder ført til lukning af klubben/værestedet pga. kriminelle aktiviteter.

19 gode råd til arbejdet med klubber og væresteder finder du på www.cfbu.dk/loesninger

“ Jeg var jo en af gadens drenge herude. Jeg kendte alle, ja styrede stedet lidt. Og så mødte jeg X. En jeg ikke kendte noget til. Han kom direkte hen til mig, og begyndte at snakke om projektet. Han var meget flink jo, fortalte at han gerne vil hjælpe unge mennesker. Og jeg tænkte jo bare: ”ja ja held og lykke med det. Det er der et par, der har forsøgt før dig”. I starten lavede jeg bare lort i den, jeg dukkede påvirket op, var nogle gange stiv, nogle gange på amfetamin, hash osv. Men som tiden gik, landede jeg i nogle problemer, hvor der var nogen, som var efter mig. Jeg indså, at det ikke var det, jeg ville. Og så kom jeg i tanke om den mand, der kom gående dér og fortalte, at han kunne hjælpe mig med job, arbejde, komme ud af kriminalitet, måske få et bedre liv og en bedre samvittighed. Så snakkede jeg med ham igen. Tog herover. Han var jo åben, åben overfor alt. Så jeg tænkte, jeg prøver da lige. Og det var et forsøg, der varede i tre år. Jeg havde det godt, efter jeg begyndte at snakke med ham. Han fik mig i skole.

CAZIM, BRUGER AF VÆRESTED

Klubber og væresteder skal derfor betragtes som et springbræt for at få de unge videre i livet og ikke blot som et middel til at holde dem væk fra boligområdets fællesarealer og øge trygheden.

VIRKNING

Unge, der hænger ud om aftenen i deres boligområde og generer de øvrige beboere, er en af de mest udbredte kilder til utryghed. Hænger de unge i stedet ud i en klub, er det sandsynligt, at trygheden blandt beboerne øges, selvom dette ikke er systematisk undersøgt.

Om et værested bidrager til at holde unge ude af kriminalitet er helt afhængigt af det relationsarbejde, der foregår på værestedet. Hvis medarbejderne ikke arbejder aktivt med de

unge, kan værestedet risikere at udvikle sig til tilholdssted og rekrutteringscentral for bander. Derimod kan godt relationsarbejde holde de unge ude af kriminalitet og i stedet få dem i uddannelse eller job.

CFBU har i en spørgeskemaundersøgelse blandt 206 unge, der har deltaget i relationsindsatser (ofte i en klub eller et værested) analyseret på virkningen af indsatserne ift. de unges uddannelsesfrekvens. Analysen viser, at unge, der har fået individuel vejledning er langt mere tilbøjelige til at påbegynde en uddannelse end unge, der har indgået i gruppeindsatser. Resultatet understreger, at det ikke er tilstrækkeligt kun at arbejde med gruppeaktiviteter i en klub, men at disse aktiviteter kan være et vigtigt springbræt for virkningsfuld personlig vejledning.

SE MERE

KLUBBER OG VÆRESTEDER - EN KVALITATIV UNDERSØGELSE AF ARBEJDET MED UNGE I KLUBBER OG VÆRESTEDER I UDSATTE BOLIGOMRÅDER (CFBU-RAPPORT 2017)

RELATIONSARBEJDE I UDSATTE BOLIGOMRÅDER - HVAD FÅR DE UNGE UD AF DET? (CFBU-RAPPORT 2014)

DE UNGE VÆK FRA GADEN - EFFEKTIVE METODER I KRIMINALPRÆVENTIVT ARBEJDE I UDSATTE BOLIGOMRÅDER (CFBU-RAPPORT 2011)

17# Netværksmøder

HELE VEJEN RUNDT OM UNGE

Netværksmøder, hvor en ung og hans/hendes forældre mødes med de professionelle aktører omkring den unge, kan være med til at afværge en kriminel løbebane. Møderne giver mulighed for at lægge en handlingsplan, som alle parter støtter op om, og skabe en sammenhængende indsats for den unge.

UDFORDRING

Mange unge, der er ved at påbegynde en kriminel løbebane, har ofte tidligere været i kontakt med sagsbehandlere, psykologer, pædagoger eller andre socialfaglige aktører. Det er således en gennemgående konklusion i evalueringer af kriminalpræventive indsatser, at de mange skiftende fagpersoner, får de unge til at miste troen på og viljen til at tage imod hjælp. Uden gensidig tillid og tilstrækkeligt kendskab til den unges historik, bliver det ofte vanskeligt at skabe en holdbar løsning, som den unge selv støtter op om og efterlever.

LØSNING

Netværksmøder består i gentagne møder mellem den unge, hans/hendes forældre og række relevante fagpersoner som socialrådgiver, jobkonsulent, klasselærer, UU-vejleder, SSP-medarbejder, en fodboldtræner, arbejdsgiver eller andre, der har med den unge at gøre.

Møderne ledes af en neutral mødeleder, der ikke er sagsbehandler, med kompetencer indenfor systemisk teori, neu-

tralitetsteknikker og facilitering af tværfaglige møder med forældre. Mødelederen har til opgave at facilitere samtalen, så der bliver plads til refleksion og mulighed for at få afdækket – ikke kun problemerne i deres kompleksitet – men også de ressourcer, der er til stede i familien og i netværket. Netværksmøderne foregår på neutral grund, og et vigtigt element er, at den unge og dennes familie selv byder ind med punkter til dagsordenen.

Netværksmøderne har til formål at udarbejde en handlingsplan som alle de involverede parter har nøje indblik i, støtter op om og vil efterleve, når møderækken er overstået.

VIRKNING

Netværksmøder har bl.a. indgået som del af en større gadeplansindsats i Vollsmose, der fra 2011 til 2014 har arbejdet på at forhindre unge i at komme ud på en kriminel løbebane. 69

unge har gennemført et forløb på ni måneder, og af disse er 53 efterfølgende kommet i enten uddannelse eller arbejde. Et resultat, der får CFBU til at betragte indsatsen som lovende.

KORA og DIGNITY, der har evalueret brugen af netværksmøderne andetsteds, finder, at metoden er effektiv til at skabe gode resultater i komplekse og til tider fastlåste problemstillinger i de mest udsatte familier.

SE MERE

HELE VEJEN RUNDT - INSPIRATIONSHÆFTE
OM MENTORER OG INDDRAGENDE
NETVÆRKS MØDER FOR UDSATTE UNGE
(CFBU-KATALOG 2014)

18# Tryghedsmålinger

PEJLEMÆRKER FOR TRYGHEDSARBEJDET

Vellykkede tryghedsindsatser kræver solid viden om, hvad der skaber utryghed, og hvordan trygheden aktivt kan øges. Vil man vide, om en tryghedsindsats har medvirket til at øge trygheden i et udsat boligområde, er det nødvendigt at gennemføre en tryghedsmåling før og efter indsatsen.

UDFORDRING

Udsatte boligområder er mere utrygge ved at færdes i deres boligområde efter mørkets frembrud end beboerne i andre boligområder. Ministerier, boligselskaber og kommuner har derfor de seneste år iværksat et væld af forskellige tiltag i udsatte boligområder – heriblandt hotspot, gadeplansindsatser og tryghedsvandringer. Spørgsmålet er så, om indsatserne indvirker på trygheden? Det kan ofte være vanskeligt at svare på, da der sjældent foretages tryghedsmålinger før og efter indsatserne.

LØSNING

En tryghedsmåling blandt beboerne i et boligområde kan give et godt billede af eventuel forhøjet utryghed eller den faktiske forekommende kriminalitet i boligområdet. Det giver nogle gode pejlemærker i tryghedsarbejdet, og gentager man målingen under eller efter indsatsen, kan man tydeligt se, om indsatsen har gjort en forskel.

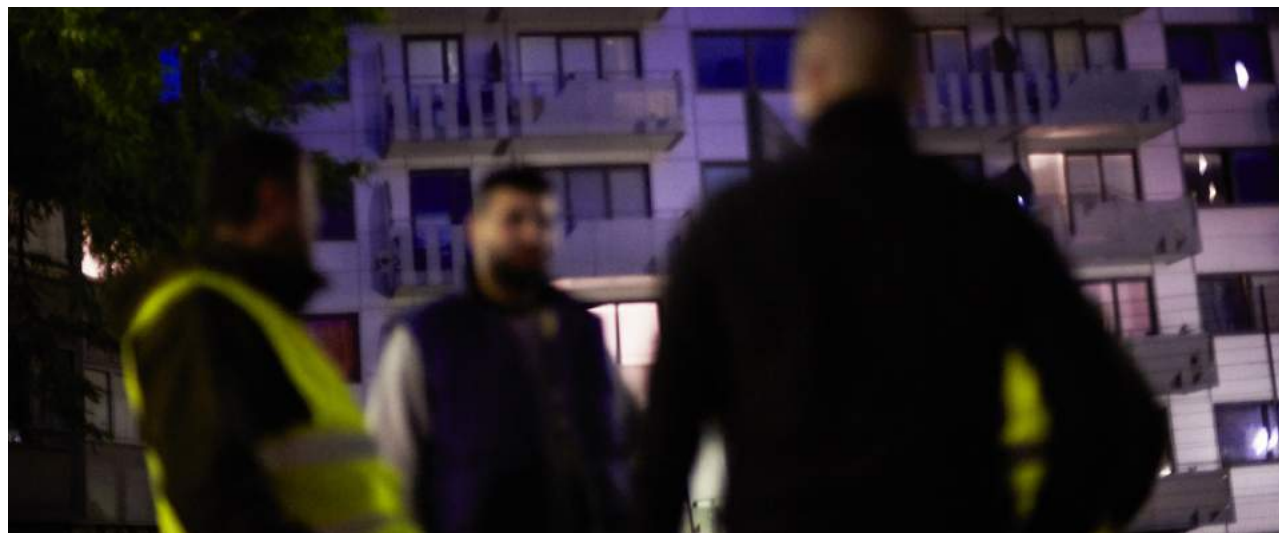
Tryghedsmålinger kan med fordel suppleres af statistikker om f.eks. kriminalitet og sociodemografiske forhold og/eller kvalitative interviewundersøgelser med udvalgte aktører, men disse kan ikke i sig selv beskrive den samlede oplevede tryghed blandt et boligområdes beboere.

Da der ikke findes nogen objektive kriterier for, hvad et acceptabelt niveau for oplevet tryghed i et boligområde er, bør tryghedsmålinger udformes, så de forskellige niveauer for tryghed eller tryghedsfaktorer kan sammenlignes med lands-, by-, eller kommunegennemsnittet. Det giver mulighed for at vurdere, om der til at starte med er et reelt behov for en tryghedsindsats.

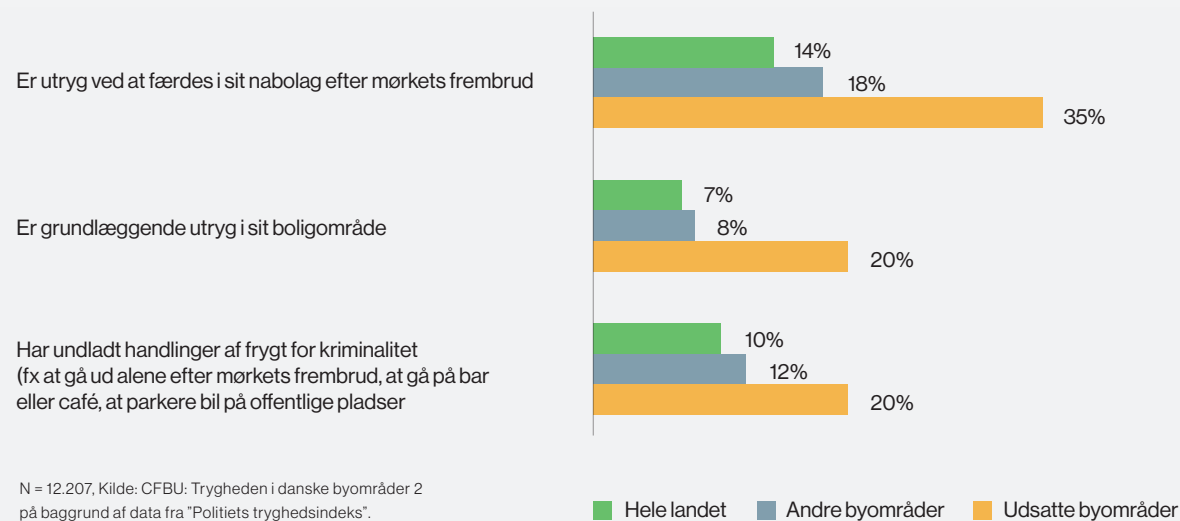
Rigspolitiet har de seneste år målt trygheden i 33 udsatte boligområder (de såkaldte SUB-områder). I disse områder kan man med fordel anvende Rigspolitiets målinger som pejlemærke for tryghedsarbejdet.

VIRKNING

Tryghedsmålinger giver alt i alt et mere sikkert grundlag for handling overfor utryghed i udsatte boligområder. Det har den virkning, at tryghedsarbejdet bliver fokuseret mod de væsentligste utryghedsskabende elementer, hvilket markant øger chancen for, at indsatsen gør en forskel. Samtidig giver tryghedsmålinger mulighed for at sætte konkrete mål for tryghedsindsatserne og afgøre, hvornår indsatsen kan neddrøses eller afsluttes. Tryghedsmålinger giver dermed et godt grundlag for at skabe en fornuftig forbindelse mellem ressourcer og målsætninger for tryghedsarbejdet i det enkelte boligområde – en forbindelse der ellers ofte svæver i vinden.

TRYGHEDEN BLANDT BEBOERNE I FORSKELLIGE DANSKE BYOMRÅDER 2013

SE MERE

TRYGHED I UDSATTE BOLIGOMRÅDER

– ÅRSAGER TIL UTRYGHED, INDSATSER FOR TRYGHED OG TRYGHEDSMÅLING I UDSATTE BOLIGOMRÅDER (CFBU RAPPORT 2012)

TRYGHEDEN I DANSKE BYOMRÅDER 1-3

– EN MÅLING AF TRYGHEDEN VED AT BO OG FÆRDES I UDSATTE BOLIGOMRÅDER SAMMENLIGNET MED ANDRE BYOMRÅDER I DANMARK (CFBU RAPPORTER 2013-16)

TRE TRIN TIL TRYGGERE BOLIGOMRÅDER -
(CFBU KATALOG 2014)

19# Problemorienteret politiarbejde

SAMARBEJDE OG ANALYSE FOR VIRKNINGSFULDE INDSATSER

Problemorienteret politiarbejde (POA) er en kriminalpræventiv fremgangsmåde, som ligger til grund for politiets forebyggende arbejde i udsatte boligområder. POA er et virkningsfuldt alternativ til øget patruljering og flere arrestationer, men kræver samtidig et længerevarende fokus og stabil organisering.

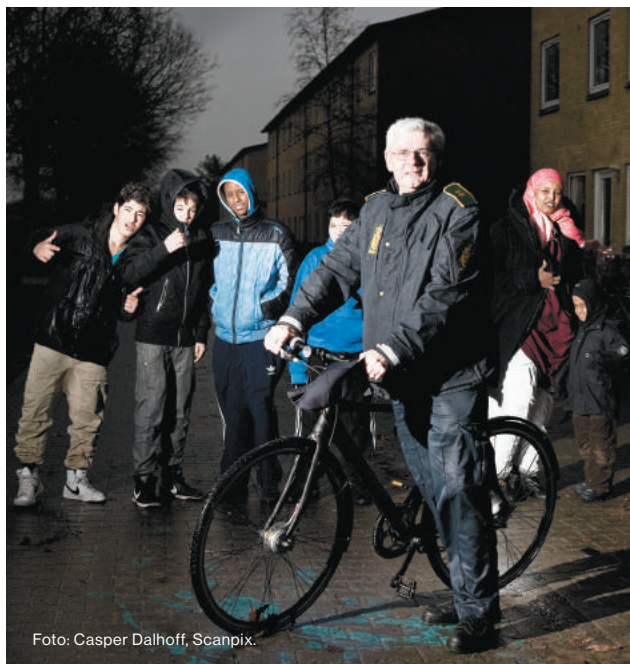

Foto: Casper Dalhoff, Scanpix.

UDFORDRING

Det er et velkendt problem i udsatte boligområder: En gruppe drenge begår småkriminalitet og skaber utryghed, og det er nødvendigt, at der gribes ind, så drengestregene ikke udvikler sig til plettede straffeattester. Ofte er en almindelig politiindsats med øget patruljering og flere arrestationer ikke en langtidsholdbar løsning. Skal man på længere sigt mindske kriminaliteten, er det nødvendigt at arbejde med at mindske antallet af kriminelle unge.

LØSNING

Problemorienteret politiarbejde (POA), er en forebyggende metode, som har fundet stigende anvendelse i udsatte boligområder i Danmark. Den grundlæggende idé i POA er at flytte fokus i politiarbejdet fra opklaring af den enkelte kriminelle hændelse til forebyggelse gennem analyse og påvirkning af årsagerne til kriminalitet og utryghedsskabende adfærd.

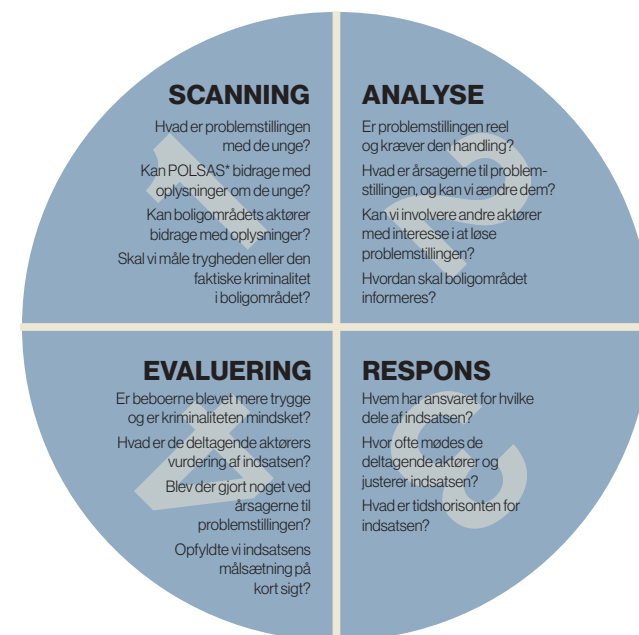

Foto: Casper Dalhoff, Scanpix.

POA-indsatser foregår typisk ved at politiet indgår i et samarbejde med lokale aktører som f.eks. boligforeninger, socialforvaltning, boligsociale medarbejdere, ungdomsklubber og skoler. Det er aktører, som besidder en konkret og aktuel viden om unge i den kriminelle risikozone, og som samtidig styrker handlekraften markant, når en indsats iværksættes.

VIRKNING

Studier af POA-indsatser i USA viser, at problemorienteret politiarbejde er mere effektivt til at reducere kriminalitet end

almindelige politiindsatser, bl.a. fordi man kan registrere og imødekomme spirende kriminalitets-problemer, før de udvikler sig.

Taler man med de betjente og aktører i de udsatte boligområder i Danmark, som arbejder med POA, er der generel enighed om, at POA er et effektivt redskab til at forebygge kriminalitet blandt unge.

CFBU undersøgte i 2012 effekten af 32 POA-indsatser i udsatte boligområder niveauet for anmeldelser af kriminalitet. Både grundet den meget forskellige måde POA implementeres på i de forskellige boligområder, og grundet problemerne ved at anvende anmeldelsesstatistik som indikator på kriminalitet, kunne undersøgelsen ikke konkludere noget entydigt om effekten af POA i en dansk kontekst.

SE MERE

PROBLEMORIENTERET POLITIARBEJDE – KORTLÆGNING OG EFFEKTMÅLING AF PROBLEMORIENTEREDE POLITIINDSATSER I UDSATTE BOLIGOMRÅDER (CFBU-RAPPORT 2012)

PROBLEMORIENTERET POLITIARBEJDE – METODE TIL KRIMINALPRÆVENTION I UDSATTE BOLIGOMRÅDER (CFBU-HÅNDBOG 2012)

8 gode råd til problemorienteret politiarbejde finder du på www.cfbu.dk/loesninger

20# Samarbejde mellem idrætsklubber og helhedsplaner

EN DEL AF HOLDET

Kriminalitetstruede unge kan have gavn af at komme i en sportsklub. Her er der et forpligtende fællesskab og et attraktivt alternativ til gaden, som kan mindske unges risiko for at påbegynde en kriminel løbebane.

UDFORDRING

Mange udsatte boligområder har problemer med grupper af unge mænd, der hænger ud i boligområdet, skaber utryghed og laver småkriminalitet. Fritiden på gaden med vennerne giver de unge den anerkendelse, som de ofte har svært ved at opnå i skolen eller fritidsklubben. Denne målgruppe kan samtidig være svær at nå, hvis de unge ikke betragter boligområdets etablerede tilbud som attraktive og hellere vil mødes med vennerne på gaden.

LØSNING

Sport og idræt er en af de mest almindelige og oplagte indgange til at arbejde med unge i den kriminelle risikozone, fordi der som regel er en grundlæggende interesse fra de unges side for at deltage. Det giver sportsklubber i eller i nærheden af udsatte boligområder nogle umiddelbare potentialer for at få de unge til at deltage, men kræver målrettet rekruttering. Her har helhedsplanerne med socialt sigte til gengæld nogle særlige muligheder i kraft af kendskabet og den gensidige tillid fra de unges side. Helhedsplanerne kan på den måde agere brobyggere og formidle kontakten mellem de unge og

Foto: Get2Sport.

“ Jeg har fulgt de unge siden de var helt små, og det er tydeligt, at de har fået mere selvværd og selvtillid. Det sociale fællesskab i fodboldklubben får dem til at vokse. Samtidig kan jeg se, at også deres fysiske færdigheder forbedres, og at de får nye venner ved at gå til sport.

ÖZDEN SARIALTUN, LEDER AF UNGDOMSKLUBBEN ESKELUNDEN I ESBJERG

sportsklubberne og støtte de unge i at deltage på fast basis på f.eks. et fodboldhold.

Lykkes det først at få de unge til at deltage aktivt i en sportsklub, er chancerne gode for, at det smitter af på den unges øvrige trivsel, viser CFBU's undersøgelser af sportsklubber i udsatte boligområder. De unge vinder anerkendelse for nogle ikke-boglige kompetencer, lærer at indgå som del af et hold og får øget deres selvtillid. Klubdeltagelsen giver samtidig de

unge nye rollemodeller i form af medspillere og trænere, og det gør det muligt at etablere en anden vennekreds end den vante på gaden.

VIRKNING

CFBU's spørgeskemaundersøgelse blandt 158 børn og unge i seks forskellige udsatte boligområder viser, at det i vid udstrækning lykkes at rekruttere unge i den kriminelle risikozone, og at sportsklubberne dermed formår at tiltrække en målgruppe, der ellers kan være svær at fastholde i de almindelige tilbud i boligområdet.

Samtidig viser undersøgelsen, at kun få af de unge i klubberne er blevet rekrutteret gennem en boligsocial helhedsplan. Det indikerer, at de boligsociale helhedsplaner mange steder med fordel kunne udbygge samarbejdet med den lokale sportsklub.

Undersøgelsen kan ikke konkludere noget sikkert om virkningen af de unges deltagelse i sportsklubberne ift. at mindske andelen af kriminelle unge.

SE MERE

UNGE, SPORT OG KRIMINALITET –
EN UNDERSØGELSE AF SPORTSKLUBBERS
KRIMINALITETSFOREBYGGENDE
POTENTIALE I UDSATTE BOLIGOMRÅDER
(CFBU-RAPPORT 2013)

21# Brandkadetter

KARAKTERSTYRKE NÅR DET BRÆNDER

Projekt Brandkadet er et rollemodelsprojekt, hvor unge fra udsatte boligområder uddannes til brandkadetter og får en værdifuld indsigt i brandmændenes arbejdsdag med regler, disciplin, tillid og fællesskab som bærende værdier.

UDFORDRING

Hærværksbrande og chikanerier af brandvæsnet er et problem i flere udsatte boligområder. Små grupper af utilfredse unge sætter ild til skraldespande, biler eller cykelskure, og når brandmændene rykker ud, mødes de med trusler, stenkast og tyveri fra brandbilerne. Flere steder er forholdet mellem indsatspersonellet og de unge så tilspidset, at det er nødvendigt med politieskorte for at sikre arbejdsro ved udrykningerne.

LØSNING

Projekt Brandkadet er et rollemodelsprojekt, hvor unge uddannes til brandkadetter og får indsigt i brandmændenes arbejdsdag, hvor regler, disciplin, tillid og fællesskab er bærende værdier. Det motiverer de unge til at modarbejde chikane af brandvæsnet og ildspåsætning i deres boligområde. Samtidig kan de unge tage brandmandsværdierne med sig videre i uddannelsessystemet eller på arbejdsmarkedet.

7 gode råd til virkningsfulde brandkadetprojekter finder du på www.cfbu.dk/loesninger

Foto: Peter Mydske, Polfoto.

“ Hos os får de unge nogle helt klare retningslinjer, som kan være svære at finde ude i samfundet. Her kan man få en skideballe, så jorden ryster, men også stor ros. Det afgørende er, at de unge kan mærke, at der er mening med det, vi lærer dem, og at vi hele tiden vil dem det bedste.

MORTEN NIELSEN
VICEBEREDSKABSINSPEKTØR, ROSKILDE

Brandkadetuddannelsen udruster de unge med en kombination af sociale kompetencer som f.eks. at give hånd, holde øjenkontakt, adlyde en ordre, møde til tiden, evne at videregive viden og udvise respekt for hinanden og udstyret, samt klassiske brandmandsfærdigheder som f.eks. at benytte den rette løfte- og bæreteknik, slukke mindre brande, betjene røgdykkerudstyr, yde førstehjælp og lægge slanger ud.

VIRKNING

Der er endnu ikke foretaget regulære effektmålinger, hvor det undersøges, hvorvidt indsatsen har en effekt i forhold til ildspåsættelser og chikane af indsatspersonel. Da brandkadetprojekterne kun sjældent rekrutterer unge direkte involveret i ildspåsættelser, men derimod mere lovlydige unge, er der ikke meget, der taler for, at projekterne formår at mindske antallet af ildspåsættelser og chikane.

Foto: Peter Mydske, Polfoto.

Derimod tyder Københavns Kommunes dokumentation af brandkadeternes udvikling på, at den enkelte brandkadet profiterer af uddannelsen. Brandkadetterne forbedrer under uddannelsen deres praktiske kompetencer, og får på den måde styrket deres personlige fundament, når de efterfølgende skal i uddannelse og ud på arbejdsmarkedet.

SE MERE

BRANDKADET – VIDENSINDSAMLING OM
BRANDKADET-PROJEKTER I UDSATTE BOLIG-
OMRÅDER (CFBU-RAPPORT 2012)

BRANDKADET (CFBU-HÅNDBOG 2012)

TRIVSEL OG TRYGHED

En sludder i opgangen, en kop sukker, du kan låne, eller nogen, der vander blomster, når du er på ferie. Eller hjælp til at forstå brevet fra kommunen, en, der kan passe dit barn, når du skal til jobsamtale, eller en, der kender en mulig praktikplads til din søn.

Godt naboskab er meget afhængigt af øjnene, der ser, og det er ikke lige vigtigt for alle. Mange, der bor i velfungerende boligområder, tænker faktisk ikke over naboskabet – enten tager man det for givet, fordi det fungerer, eller også har man ikke den store brug for det, fordi man langt hen ad vejen kan klare sig selv.

Det er der mange beboere i udsatte områder, der ikke kan, og som har langt større behov for støtte for at få hverdagen til at fungere. Det er netop derfor, at naboskabet er så vigtigt, når vi taler om udsatte boligområder. Og derfor, er det et alvorligt problem, når en undersøgelse fra CFBU viser, at naboskabet netop i udsatte boligområder er markant dårligere end i andre danske boligområder.

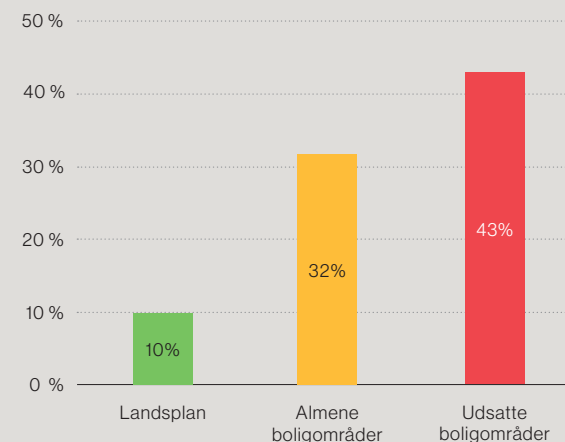
CFBU's undersøgelse tyder på, at et svagt naboskab bliver til en selvforstærkende dårlig spiral i et boligområde. Hvis beboerne trives dårligt, deltager de typisk heller ikke i det sociale fællesskab og lærer ikke hinanden at kende, hvilket har stor betydning for den indbyrdes tillid og trygheden ved at færdes i sit boligområde om aftenen.

Den dynamik kan boligsociale indsatser være med til at bryde. I mange boligområder arbejder man derfor med at styrke de sociale fællesskaber gennem forskellige typer af sociale og kulturelle aktiviteter.

En del af kunsten består her i at få beboerne selv til at tage ansvar for aktiviteterne og bygge på frivillige kræfter frem for at gøre det sociale liv i boligområdet afhængigt af den boligsociale helhedsplan. Endemålet er bl.a. et stærkt foreningsliv og civilsamfund i boligområdet, der kan give beboerne en robust og tryk base i form af et boligområde, hvor man tager vare på dem, der ikke kan klare sig selv.

På de næste sider kan du læse om bl.a. tryghedsvandringer, beboerarrangementer, involveringen af frivillige og naboskab. CFBU vil i de kommende år fokusere yderligere på at beskrive og vurdere indsatser, der kan styrke naboskab og det sociale liv, så der lægges en stabil bund for at vende udviklingen i de udsatte boligområder.

BEBOERE, DER IKKE VILLE BEDE EN NABO OM AT OPBEVARE EN EKSTRA NØGLE (2015)

N = Landsplan: 1007, Almene boligområder: 503 & Udsatte boligområder: 400
Kilde: CFBU: Naboskabet i udsatte boligområder 2015.

Vidste du...

...at 51 % af beboerne i de udsatte boligområder taler med en eller flere af deres naboer med anden etnisk baggrund end dem selv? I resten af landet gælder dette kun 3 % af befolkningen.

22# Tryghedsvandring

I FÆLLES MARCH FOR TRYGHEDEN

En tryghedsvandring er en planlagt gåtur gennem et boligområde, hvor beboere, boligorganisation, kommune og politi diskuterer og udpeger konkrete utryghedsskabende forhold i boligområdet. Efter vandringen gennemfører myndigheder og boligorganisation en række tiltag for at få rettet op på problemerne.

UDFORDRING

Gadelamper, der enten er for få af, eller hvor pæren skal skiftes. Vildtvoksende planter, der er ved at overtage veje og stier. Graffiti, hærværk og skrald, der signalerer, at hverken beboere eller myndigheder tager vare på boligområdet.

De fysiske omgivelser påvirker beboernes oplevelse af, hvor trygt det er at færdes ude i deres boligområde. Er boligområdet præget af nedslidte og misligholdte omgivelser, vil en del beboere sandsynligvis afholde sig fra at færdes ude om aftenen pga. utryghed.

Problemerne kendes fra mange udsatte boligområder og skyldes ofte, at der er uklarhed om, hvem der har ansvaret for boligområdets vedligeholdelse, eller at de ansvarlige ikke tager deres opgave alvorligt.

LØSNING

En løsning på problemet er at gennemføre en tryghedsvandring med beboere, ansvarlige for boligområdets vedligeholdelse, repræsentanter for kommune og politiet eller andre med en aktie i det lokale tryghedsarbejde.

En tryghedsvandring består af en planlagt vandring gennem boligområdet, hvor tryghedsrelaterede problemer og løsninger udpeges og registreres, så de ansvarlige efterfølgende kan udbedre problemerne.

9 gode råd til tryghedsvandring finder du på www.cfbu.dk/loesninger

“ Det er afgørende, at organiseringen og sammensætningen af deltagere omkring tryghedsvandring involverer fagfolk, herunder særligt driftspersonale fra både kommune og den almene boligsektor. Der skal være folk med i tryghedsvandring, som har myndighed og mulighed for at føre handlinger ud i livet.

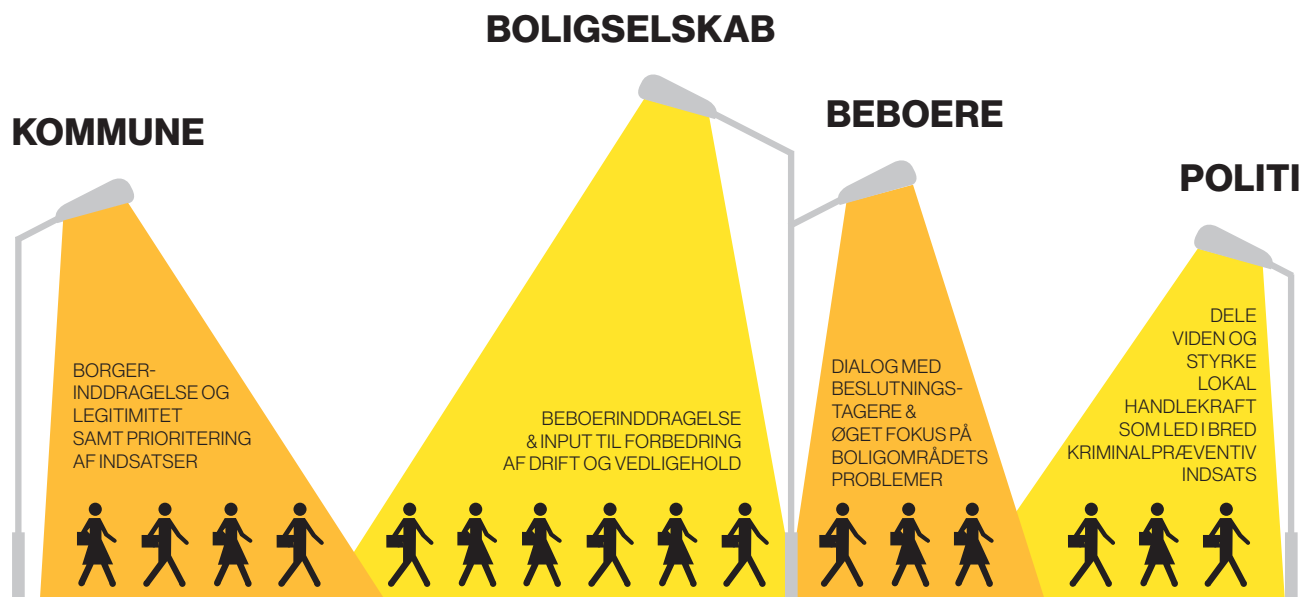
SØREN HVAS, CENTER FOR BYDESIGN, KØBENHAVNS KOMMUNE.

En tryghedsvandring er på papiret meget enkel at gennemføre. Skal den reelt give resultater i boligområdet, kræver det dog grundig forberedelse, omfattende inddragelse af myndighedspersoner og beboere samt øget samarbejde og koordinering mellem de ansvarlige for den fysiske opgradering i boligområdet.

VIRKNING

Velgennemførte tryghedsvandringer resulterer i fysiske forandringer, der gør bestemte steder i boligområdet tryggere at færdes. Når en større del af beboerne bevidst eller ubevidst registrerer disse forandringer, kan det skabe øget tryghed i boligområdet og gøre det sværere for potentielt kriminelle at gennemføre deres forehavende. Det kræver imidlertid, at vandringerne fører til identifikation af de vigtigste utrygheds-skabende forhold, og at der efterfølgende rettes op på problemerne.

Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at en del tryghedsproblematikker i udsatte boligområder udspringer andre forhold end blot de fysiske rammer i boligområdet. F.eks. kan bestemte beboergrupper som f.eks. unge eller psykisk syge

være den primære kilde til utrygheden i et boligområde, og her kan man ikke forvente at en tryghedsvandring er det rette middel til at genoprette trygheden.

SE MERE

TRYGHEDSVANDRINGER - RESULTATER OG ERFARINGER FRA 29 TRYGHEDSVANDRINGER I UDSATTE BOLIGOMRÅDER 2010-2012 (CFBU-RAPPORT 2013)

TRE TRIN TIL TRYGGERE BOLIGOMRÅDER (CFBU-KATALOG 2014)

23# Naboskabsindsatser

FÆLLESSKABET SOM FUNDAMENT

Naboskabet halter i mange udsatte boligområder, og det gør det sværere for udsatte beboere at trække på de sociale netværk, som andre tager for givet. Beboerarrangementer, nyttehaver og ungeråd er nogle af de mange aktiviteter, der kan styrke styrke den sociale sammenhængskraft i et boligområde.

UDFORDRING

Naboskabet i de udsatte boligområder er markant svagere end på landsplan. Kun omkring 32 % af beboerne i de udsatte boligområder vurderer samlet set naboskabet i deres boligområde som positivt, hvor det på landsplan er hele 75 %. 43 % af beboerne i udsatte boligområder vil ikke lade deres nabo opbevare en ekstra nøgle, hvor dette kun gælder 10 % i resten af landet. Det svage naboskab kommer også til udtryk ved at beboerne kender færre af deres naboer, er mindre tilbøjelige til at deltage i fælles aktiviteter og har mindre tillid til deres naboer.

Det svage naboskab bliver især et problem for udsatte beboere, som netop er dem, der kan have størst behov for et socialt netværk at trække på i hverdagen. Det betyder i mange tilfælde, at det offentlige på forskellig vis må yde hjælp til hverdagens gøremål – en hjælp som andre steder ydes af civilsamfundet.

LØSNING

Naboskabsindsatser betegner en bred vifte af indsatser, der på forskellig vis styrker naboskabet eller den sociale kapital i et boligområde. Det kan være beboerarrangementer, fester, byhaver, biavlerprojekter, naboambassadører og nabo-

“ En af de ting det gør, når man arbejder med bierne her, det er jo, at man møder nogle naboer, nogle som man normalt højst siger ”hej” til, når man går forbi. Altså pludselig får man noget at tale om. Og det er mennesker, som jeg er helt sikker på, at hvis jeg skulle få brug for hjælp, så ville de stå der. Fordi vi kender hinanden en lille smule nu, ikke? ”

**MIKI LARSEN,
BIAVLER I URBANPLANEN**

konfliktmægling - indsatserne findes i utallige udformninger. Samtidig kan etablering af f.eks. beboerhuse og generel inddragelse af frivillige være tiltag, der styrker naboskabet.

7 af disse mange indsatstyper har dog en dokumenteret sammenhæng med et godt naboskab i et boligområde: Nabomægling, Beboerarrangementer og fester, aktiviteter på tværs af generationer, timebanker, nyttehaver, kreative og kunstneriske aktiviteter og ungeråd. Det viser CFBU's gennemgang af den internationale forskning i naboskabsindsatser.

Filmen "Biavlerne i Urbanplanen" viser, hvordan et biavlerprojekt kan styrke naboskabet i et boligområde: www.youtube.com/watch?v=DvNPhPbMDnA

Virkningsfulde naboskabsindsatser forløber ofte over en længere periode, hvor summen af forskellige og gentagne aktiviteter giver et styrket naboskab. Naboskabsindsatser kan sætte gang i en positiv udviklingsspiral, hvor beboernes sociale ressourcer udvikles, og hvor deres engagement i boligområdet styrkes. I sidste ende er målet, at beboerne selv tager ansvaret for hinanden og for boligområdets udvikling.

VIRKNING

CFBU's gennemgang af den internationale forskning i naboskabsindsatser viser som nævnt 7 typer aktiviteter, der hænger sammen med et godt naboskab i et boligområde. Disse aktiviteter er mere forekommende i boligområder med et godt naboskab end i områder med svagere naboskaber. Det er ikke her til afgøre, om det er naboskabsaktiviteterne, der styrker naboskabet eller om områder med et godt naboskab er mere tilbøjelige til at etablere sådanne aktiviteter. CFBU's undersøgelse af byhaver i Vapnagaard viser dog, at byhaverne øger det gensidige kendskab mellem de deltagende beboere. Det tyder på, at visse typer velimpleterede naboskabsindsatser aktivt kan styrke naboskabet.

SE MERE

NABOSKAB I UDSATTE BOLIGOMRÅDER - EN MÅLING AF NABOSKABET I UDSATTE BOLIGOMRÅDER SAMMENLIGNET MED ANDRE BOLIGOMRÅDER I DANMARK (CFBU-RAPPORT 2015)

AKTIVITETER DER STYRKER NABOSKABET - KORTLÆGNING AF INTERNATIONAL FORSKNING OG ERFARINGER (CFBU- & METROPOL-RAPPORT 2016)

BIAVLERNE I URBANPLANEN (CFBU-FILM 2016)

24# Byhaver

EN GROBUND FOR NABOSKABET

Byhaver, hvor beboerne i fællesskab dyrker grøntsager og holder åbne arrangementer, er et virkningsfuldt redskab til at styrke naboskabet i udsatte boligområder, også på tværs af de etniske grupperinger.

UDFORDRING

De udsatte boligområder har ofte en etnisk blandet beboersammensætning, hvor mennesker med mange forskellige kulturelle baggrunde lever tæt sammen. De sociale netværk er ofte stærke blandt beboerne indenfor de etniske grupper, mens kontakten imellem grupperne er mere overfladisk og i nogle tilfælde næsten fraværende. Den manglende kontakt på tværs af grupperne er en af hovedforklaringerne på det generelt svage naboskab i de udsatte boligområder.

Filmen "Byhaverne i Vapnagaard" viser nogle af de venskaber, der er opstået mellem deltagerne: www.youtube.com/watch?v=oFRMZ_PV9Fo&t=4s

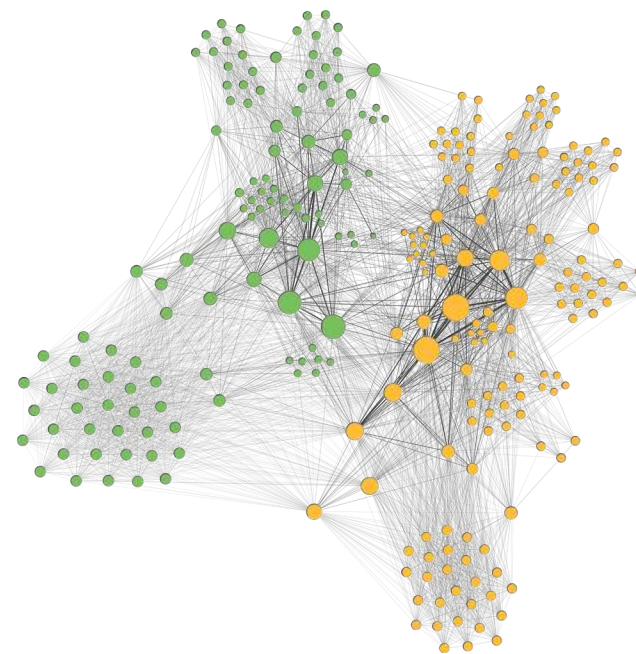
LØSNING

Byhaver er et velafprøvet redskab til at forbedre naboskabet i et boligområde. CFBU har fulgt tilblivelsen af to byhaver i boligområdet Vapnagaard i Helsingør, som en gruppe beboere anlægger i foråret 2016. Alle interesserede kan melde sig til at deltage i etableringen og dyrkningen af haverne, og hen over sommeren kommer 26 beboere til at udgøre den faste kerne af brugere. Udover at dyrke og høste afgrøderne, inviterer de faste deltagere området's øvrige beboere til en række pizzaarrangementer, hvor der bl.a. bydes på nybagte pizzaer fra haverne ovne.

VIRKNING

De to byhaver har ikke kun til formål at frembringe grøntsager, pizzaer og glade beboere. Ideén er også at skabe nye relationer mellem området's beboere og derved styrke det generelle naboskab i boligområdet. CFBU har fået lov at følge haverne på sidelinjen og har gennemført en netværksanalyse blandt deltagerne ved byhavernes opstart og igen ved havesæsonens afslutning. Resultaterne er markante for de 26 faste deltagere: I starten af sæsonen kender ca. 35 % af deltagerne hinanden.

DE SOCIALE NETVÆRK OMKRING BYHAVERNE

CFBU har kortlagt netværksdannelsen omkring de to byhaver.

Hver prik udgør en af de 266 gæster til en af sæsonens pizzaarrangementer

“ Jeg er kommet til at føle, at jeg ligesom er flyttet hjem nu. Det har haven gjort, og så alle de mennesker, jeg har lært at kende. Jeg har fået nogle venner og sådan noget, som jeg jo slet ikke havde før. Og det er guld værd.

**HELLE LARSEN,
HAVEDELTAGER I VAPNAGAARD**

Ved slutningen af sæsonen kender ca. 90 % hinanden, og størstedelen af de relationer, der er blevet skabt, er stærke.

I alt 266 beboere har deltaget i byhavernes pizzaarrangementer, og byhaverne har således udgjort et vigtigt samlingspunkt i boligområdet. Blandt Vapnagaards 3500 beboere er det dog et absolut mindretal, der har deltaget i aktiviteterne, og byhaver skal derfor ses som et af mange naboskabsfremmende tiltag i et boligområde.

SE MERE

BYHAVERNE I VAPNAGAARD - EN ANALYSE AF DEN SOCIALE NETVÆRKSdannelse omkring BYHAVEPROJEKTET BO&GRO (CFBU-RAPPORT 2017)

BYHAVERNE I VAPNAGAARD - BAGGRUNDSRAPPORT (CFBU-RAPPORT 2017)

25# Naboambassadører

VELKOMMEN TIL BOLIGOMRÅDET

Naboambassadører, der systematisk byder nye beboere velkommen og introducerer til boligområdets muligheder, kan være et lille skridt til at styrke naboskabet i udsatte boligområder. Naboambassadører gør både tilflytterne gladere for at bo i deres boligområde og får dem til i stigende grad at deltage i fællesaktiviteter.

UDFORDRING

Mange udsatte boligområder har en udfordring i at ressourcestærke tilflyttere ikke deltager i områdets aktiviteter og lever et liv med få kontakter i boligområdet, inden de på et tidspunkt flytter videre til et andet boligområde. Fællesskabet i boligområdet er afhængigt af engagerede beboere til at arrangere, støtte op om og deltage i beboeraktiviteter, og boligområdet går med de ikke-deltagende beboere glip af en potentiel frivillig ressource.

LØSNING

En del udsatte boligområder har for at styrke inddragelsen af tilflyttere etableret et korps naboambassadører, der systematisk banker på hos nye beboere og byder dem velkommen i boligområdet. Naboambassadører får en snak med tilflytterne om områdets muligheder og giver dem en velkomstmappe, der samler de vigtigste informationer om området.

Naboambassadører brobygger på den måde til de mange aktiviteter i boligområderne og viser samtidig nyttilflytterne, at beboerne er engageret i fællesskabet i boligområdet. Det kan være med til at skabe en "hilse-kultur" i området, og det kan skabe tryghed at vide, at man hjælper hinanden og støtter op om det fælles liv.

VIRKNING

CFBU's undersøgelse af virkningen af naboambassadører i fem boligområder tyder på, at indsatserne gør nyttilflytterne mere tilfredse med at bo i deres boligområde. 98% af de beboere, der har været i kontakt med en naboambassadør, er glade for at bo i deres boligområde, hvilket kun gælder 74 % af dem, der ikke har været i kontakt med naboambassadører.

12 gode råd til at arbejde med naboambassadører finder du på www.cfbu.dk/loesninger

“ Det handler også om den tryghed, man giver til andre. Vi holder øje, men sidder ikke lårene af hinanden, hvis du forstår, hvad jeg mener. Når jeg møder dem jeg har været ude hos, så snakker man, der sker en helt almindelig opmærksomhed om, hvad der sker rundt omkring i boligblokkene. Hvem er hjemme? Hvem er ikke hjemme? Hvem er blevet enkemand?

**LAILA KONGSTAD,
NABOAMBASSADØR I VOLLSMOSE**

Undersøgelsen viser også en tendens til at beboere, der har været i kontakt med en naboambassadør er mere tilbøjelige til at deltage i områdets fælles aktiviteter. Det tyder på at naboambassadørerne med deres arbejde formår at understøtte de øvrige naboskabsfremmende initiativer i boligområderne.

SE MERE

NABOAMBASSADØRER - EN RESULTATMÅLING AF EN BOLIGSOCIAL INDSATS
(CFBU-RAPPORT 2017)

VELKOMMEN TIL NYE BEBOERE - EN HÅNDBOG OM NABOAMBASSADØR-INDSATSER (CFBU-HÅNDBOG 2017)

26# Nabokonfliktmægling

VÆK FRA DET RØDE FELT

Konflikter mellem beboere fylder en del i mange almene boligområder, hvor mangfoldigheden i beboersammensætningen er stor, og folk bor tæt. I Holland er det lykkedes frivillige konfliktmæglere at mindske antallet af konflikter betragteligt. Det kan spare boligselskaberne for dyre og langstrakte juridiske klageforløb, der sjældent formår at løse konflikten.

UDFORDRING

En nabokonflikt kan gøre hverdagen til et helvede for de involverede, hvis ikke konflikten bliver løst. Heldigvis rammer konflikterne kun et fåtal, også i udsatte boligområder, hvor der er i 2015 var ca. 20 klager pr. 1000 beboere. Tallet er dog væsentligt højere end i andre almene boligområder, hvor der i 2015 var 12 klager pr. 1000 beboere. Det tyder på at det at mangfoldigheden i beboersammensætningen er stor og at folk bor tæt, giver flere konflikter.

I mange boligselskaber behandles klagesagerne gennem det juridiske system, hvilket både resulterer i langstrakte forløb, og kan ende med at koste en boligafdeling ca. 50.000 kr. Hertil kommer at klagesagen sjældent løser konflikten, men blot bestemmer, hvem der har ret.

4 gode råd til nabokonfliktmægling
finder du på
www.cfbu.dk/loesninger

LØSNING

I Holland har man siden 1996 ladet frivillige konfliktmæglere løse nabokonflikterne i en række boligområder. Fremgangsmåden er siden blevet mere og mere udbredt og i 2014 var der på landsplan 2700 frivillige mæglere.

De frivillige mæglere er typisk relativt ressourcestærke beboere, der gennem et tredages kursus bliver klædt på til at konfliktmægle. De frivillige konfliktmæglere træder så til, når enten politiet eller boligselskabet har fået en beboerklage ind. Konfliktmæglerne overtaler begge parter til at deltage i konfliktmægling og aftaler et møde på neutral grund. Begge parter i konflikten forklarer sagen fra deres egen vinkel, og ofte opstår der en gensidig forståelse. Parterne begynder at indse, at modparten også lider under konflikten, at modparten har sine grunde til at optræde, som hun/han gør, og at man har en fælles interesse i at løse konflikten. Til sidst finder parterne en løsning, som de skriver ned på et papir, og som de i fremtiden begge er ansvarlige for at overholde.

Den frivillige konfliktmægling bygger på et tæt samarbejde mellem politi og boligselskab i boligområderne, ligesom supervisionen og opkvalificeringen af de frivillige mæglere er en vigtig del af indsatsen.

VIRKNING

I 68 % af de konflikter, som de frivillige nabomæglere i Holland involveres i, lykkes det at finde en løsning. Fremgangsmåden har derfor et betydeligt potentiale i Danmark, hvor den ikke er nær så udbredt som i Holland.

Filmen "Frivillig nabomægling" handler om erfaringerne med at anvende frivillige konfliktmæglere i Holland: www.youtube.com/watch?v=pRYi3G9O-8M

Den frivillige nabokonfliktmægling kan potentielt give økonomiske besparelser for de involverede boligselskaber. En frivillig nabokonfliktmægling koster typisk ca. kr. 5000 mod de kr. 50.000, som en juridisk klagesag typisk koster. Her skal omkostningerne forbundet med at organisere det frivillige mæglerkorps dog også indregnes, hvilket afhænger af den konkrete implementering.

SE MERE

POTENTIALER I KONFLIKTMÆGLING

- ERFARINGER MED KONFLIKTMÆGLING SOM LØSNINGSFORM I ALMENE BOLIGOMRÅDER (CFBU-RAPPORT 2016)

27# Sociale viceværter

HJÆLP TIL AT BLIVE BOENDE

En social vicevært er en opsøgende medarbejder, der har særligt fokus på at hjælpe økonomisk trængte beboere med at blive boende i deres lejlighed. Det er til stor gavn for udsatte beboere, og sparer samtidig boligorganisationer, kommuner og samfundsøkonomien for mange penge.

UDFORDRING

Udsatte boligområder har relativt flere beboere i risiko for at blive sat ud af deres lejlighed end andre danske byområder. Det er beboere med lav indkomst, på overførselsindkomst, med et lavt uddannelsesniveau eller som på anden vis har problemer, der gør det svært at betale huslejen.

De relativt mange udsættelser i boligområderne er både et problem for den enkelte beboer, der erfaringsmæssigt står endnu svagere efter en flytning og udsættelser udgør samtidig en væsentlig økonomisk byrde for boligselskaber, kommuner og samfundsøkonomien. Alene for det berørte boligselskab koster en fogedudsættelse i snit 54.000 kr, mens det

ikke har været muligt at anslå udgifterne for den givne kommune og for samfundsøkonomien.

LØSNING

Sociale viceværter er ansat af boligselskabet til at forebygge, at manglende huslejebetalinger fører til en fogedudsættelse.

Den sociale vicevært arbejder sammen med boligadministrationen og driftspersonalet om tidligt at spore, hvis en beboer er ved at komme i økonomisk uføre og har problemer med at betale sin husleje. Den sociale vicevært opsøger så beboeren på adressen og tilbyder bl.a. økonomisk rådgivning eller hjælp til at komme i kontakt med de rette instancer for at få løst problemet. Ofte er der mulighed for låneomlægning eller

5 gode råd til indsatser med sociale viceværter finder du på www.cfbu.dk/loesninger

“ Den sociale vicevært er en del af bebyggelsen og kan derved nemmere op-søge beboere, som er udsættelsestruede. Hvis jeg ikke træffer dem hjemme første gang, så ringer jeg bare på igen en anden dag, og så tager vi den derfra. Beboeren er ofte opgivende og meget flov over situationen, og fortæller det sjældent til sine nærmeste – det er for svært. Derfor er det som regel en stor lettelse, når jeg fortæller beboeren om mit ærinde, og at jeg faktisk kommer for at hjælpe dem, så de kan blive i lejligheden.

**IRMA TONNESEN,
SOCIAL VICEVÆRT, LUNDTOFTEGADE.**

tiltag, der kan gøre det muligt for beboeren at blive boende, men som beboeren ikke alene ville have kunnet sætte i værk.

SE MERE

SOCIALE VICEVÆRTER – EN EFFEKT-EVALUERING AF SOCIALE VICEVÆRTERS ARBEJDE MOD FOGEDUDSÆTTELSER (CFBU-RAPPORT 2017)

VIRKNING

CFBU's undersøgelse af virkningen af sociale viceværter arbejde i fem udsatte boligområder viser, at det lykkes viceværterne at forhindre hver fjerde udsættelse. Det kan i gennemsnit spare boligorganisationen for ca. 130.000 kr. pr. 1.000 lejemaal, når indsatsen er etableret. Hertil kommer en større,

men ukendt, besparelse for den givne kommune og for samfundsøkonomien. Det kræver dog, at man er villig til at investere i indsatsens første leveår, hvor indsatsen skal udvikles og etableres, men hvor effekten på antallet af udsættelser er beskeden.

28# Frivillige i det boligsociale arbejde

EN MANGEDOBLING AF KRÆFTERNE

Frivillige udgør en stor ressource i landets udsatte boligområder, hvor mange aktiviteter, arrangementer og tiltag måtte aflyse, hvis ikke de frivillige lagde de nødvendige arbejdstimer. Frivillige bidrager både med viden, engagement og deres sociale netværk, men inddragelsen kræver ressourcer og de frivilliges rolle skal være klar.

UDFORDRING

Udsatte boligområder er på mange måder udfordret af en lav social sammenhængskraft. Det kommer bl.a. til udtryk gennem mangel på positive sociale fællesskaber hos beboerne og mangel på lokalt ejerskab til og ansvar for boligområdet.

Det er i dag en boligsocial kerneopgave at forbedre naboskabet gennem forskellige aktiviteter og arrangementer. Få boligsociale medarbejdere i store udsatte boligområder kan dog ikke alene skabe afgørende forandringer.

LØSNING

I de fleste naboskabsindsatser inddrager man derfor frivillige til at understøtte og udbrede indsatserne. Der var i 2011 ca. 4500 frivillige involveret i de boligsociale aktiviteter - omtrent ti gange så mange som antallet af boligsociale medarbejdere i de udsatte boligområder.

De frivillige inddrages typisk til at hjælpe med aktiviteter for boligområdets beboere såsom lektiecaféer, klubber for børn og unge, idrætsaktiviteter eller større arrangementer såsom fastelavs- eller sommerfester. De frivillige bidrager både med deres arbejdskraft, detaljerede viden om boligområdet og sociale netværk blandt de øvrige beboere.

Man skal imidlertid være opmærksom på, at rekrutteringen, involveringen og superviseringen af frivillige er ressourcekrævende for de boligsociale medarbejdere. Inddragelse af frivillige kræver ofte løbende understøtning, hvilket skal prioriteres.

“ Det gode ved at have mange frivillige er, at vi kan få flere beboere til at føle ansvar overfor beboerhuset og boligområdet. Hver gang der er problemer, kan vi ringe rundt i netværket, der gør brug af huset, og så kommer de og støtter op. Det betyder altså meget, at de frivillige har stor ansvarsfølelse overfor huset og boligområdet.

**FRIVILLIG,
MOTALAVEJKVARTERET I KORSØR**

Foto: Helhedsplan, Brøndby Strand

VIRKNING

Inddragelsen af frivillige styrker de boligsociale indsatser. Det sker ved, at der skabes flere aktiviteter, end de boligsociale medarbejdere ville have kapacitet til uden den frivillige arbejdskraft: 7 ud af 10 boligsociale aktiviteter ville ikke blive til noget uden den frivillige opbakning.

Samtidig gør inddragelsen af de frivillige, at aktiviteterne i højere grad bygger på beboernes ønsker og behov. Der skabes en base for kontakt med beboerne, og de frivillige beboere fungerer som ambassadører for de boligsociale aktiviteter. Det giver alt i alt større gennemslagskraft for de forskellige indsatser, der kan tiltrække flere og større målgrupper end uden de frivillige.

SE MERE

FRIVILLIGE I DET BOLIGSOCIALE ARBEJDE
(CFBU-RAPPORT 2012)

BEBOERNE SOM MOTOR I UDVIKLINGEN
(CFBU-RAPPORT 2011)

FOREBYGGELSE OG FORÆLDREANSVAR

Der er sjældent tale om en enkelt forklaring, når unge i udsatte boligområder kommer ind på et skævt spor, mister forbindelsen til uddannelsessystemet eller begynder at hænge ud med de forkerte i boligområdet.

En del har dog en opvækst i bagagen med mange søskende i små lejligheder, fraværende forældre og de forkerte rollemodeller. Det kan resultere i et svækket normsæt og en manglende karakterstyrke, når de lette, men forkerte valg frister i form af pjækkeri, småkriminalitet eller mobning – fristelser, som unge i udsatte boligområder oftere konfronteres med, og som derfor giver dem ekstra behov for styrken til at stå fast på det rigtige.

Ud fra en sådan betragtning, er det oplagt at fokusere på at styrke udsatte familiers evne til at tage hånd om deres børn, agere rollemodeller og derigennem danne normer, værdier og f.eks. karakterstyrke, så børnene bliver bedre rustet til livet. Det er der efterhånden en del boligsociale indsatser, der gør f.eks. gennem familiekurser, ambassadørprojekter og fædreindsatser.

Disse boligsociale indsatser er generelt overlappende med kommunale fokusområder, men nyder i kraft af deres lokale forankring og kendskab til familierne ofte en tillid, som er nødvendig for at få familierne til at deltage i indsatserne. De kan derfor bidrage med at skabe forandringer for familierne, som kommunerne sjældent kan initiere alene.

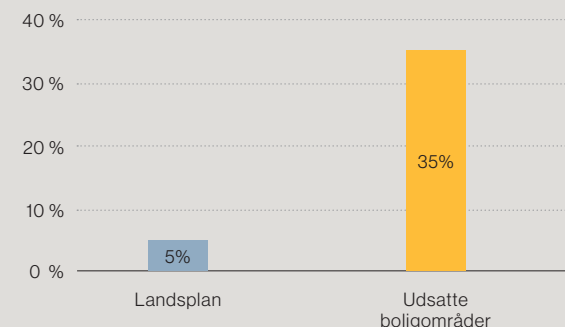
Familie- og forebyggelsesindsatserne fokuserer bl.a. på at skabe resultater på den korte bane, f.eks. i form af, at forældrene tager ansvar for, at deres børn ikke hænger ud i boligområdet til sent, og at deres adfærd ikke skaber utryghed. Vigtigere er det dog, at indsatserne forsøger at modarbejde den sociale arv på den lange bane, og med målrettet hjælp sætter ind i de måske vigtigste år af børnenes liv.

Familieindsatserne og de fleste andre forebyggende boligsociale indsatser bygger på at inddrage frivillige beboere, der kan hjælpe med at støtte deres børn, familier eller isolerede beboere. Det styrker de deltagendes selvværd at vide, at her er en opgave, som hverken kommune eller boligselskab kan løse uden dem, og at de med deres viden og ressourcer hjælper andre til at komme videre i livet.

På de næste sider kan du læse om familieindsatser, bydelsmødre og sundhedsindsatser. Det er projekter, som findes i mange afskygninger i de boligsociale helhedsplaner, fordi de er tilpasset de særlige udfordringer og muligheder, som det enkelte boligområde har. Der findes dog på tværs af indsatserne en række vigtige erfaringer, som vi har samlet på de følgende sider, og som vi håber fremadrettet kan give inspiration.

ANDELEN AF BØRN OG UNGE MELLEML 0-17 ÅR, DER ER I SÆRLIG RISIKO FOR AT KOMME IND I EN NEGATIV UDVIKLING

0-17 årige, der er i særlig risiko for at komme ind i en negativ udvikling betegner personer, der har mindst 3 af 5 risikofaktorer: 1. At moderen ikke bor i kernefamilie 2. At moderen er dømt for kriminalitet 3. At moderen er på kontanthjælp eller pension 4. At moderen ingen uddannelse har eller kun har færdiggjort grundskolen og 5. Moderens boligforhold. Kilde: CFBU: Fokus på sårbare familier i udsatte boligområder.

29# Boligsociale familiekurser

FORÆLDREROLLEN I CENTRUM

Familiekurser skaber et samlingspunkt for udsatte familier, der mødes og bl.a. diskuterer børneopdragelse, kulturforskelle og forældrenes muligheder for at støtte deres børn i livet. Det giver ny viden, skaber socialt netværk og stærkere sammenhold i familierne.

UDFORDRING

Medierne har ofte fokus på unge i udsatte boligområder som laver småkriminalitet, skaber utryghed og i grellere tilfælde er involveret i bandekriminalitet eller radikaliserede islamiske grupper. Ofte peger pilen på forældrene, og der bliver stillet krav om, at forældrene tager mere ansvar for deres børn. Alle forældre ønsker det bedste for deres børn, men mange forældre i udsatte boligområder kæmper en kamp mod "gadens tiltrækningskraft" på deres børn, og i mange tilfælde taber de denne kamp. Forældrene er på den ene side oppe mod meget stærke kræfter, og på den anden side er de ikke klædt på til at tage kampen op.

Problemet er mere forekommende i udsatte boligområder end i resten af Danmark bl.a. fordi der her vokser relativt flere børn og unge op, og fordi andelen af udsatte forældre er markant større end gennemsnittet.

5 gode råd til boligsociale familiekurser finder du på www.cfbu.dk/loesninger

LØSNING

En måde at klæde forældrene bedre på til at agere støtte i deres børns opvækst, er at etablere familiekurser. Familiekurser giver på den ene side forældrene noget mere viden om det samfund, som deres børn vokser op i og samtidig en viden om, hvem de kan dele deres bekymringer for deres børn med, så de har mulighed for at handle mere målrettet på at holde deres børn ude af kriminalitet. På den anden side kan familiekurser give forældrene nogle redskaber til, hvordan de kan kommunikere med deres børn bedst muligt, så forældrene bliver en medspiller for børnene modsat nogen man skal skjule sin sande livsstil for.

I en del udsatte boligområder har man derfor etableret kurser målrettet forældre i sårbare familier. Typisk rekrutteres både udsatte forældre og mere velfungerende forældre, så parterne kan lære af hinandens udfordringer og løsninger. Deltagerne mødes typisk om aftenen til oplæg og diskussion med en fagperson fra f.eks. en af de kommunale forvaltninger eller til ekskursjoner til institutioner, der er relevante for familiernes trivsel.

“ Der er rigtig mange forældre, der har mistet kontrol over deres unge, fordi de ikke kan opdrage deres børn og unge, som de har lyst. Og rigtig mange unge med anden etnisk baggrund misbruger denne her magt. De siger til deres mor, ”Jeg skal have de dér sko. Alle de andre i klassen har de sko”. Og hvis moren så siger nej, så siger de ”Nå ja, men så må jeg jo bare sige det på skolen, og så må du tale med dem, når de ringer”. Og rigtig mange forældre er bange for det, for de har hørt om nogen, som har fået fjernet børnene. Så forældrene er bange for at opdrage. De siger, ”Danmark har givet os penge og har taget vores børn. Vi må ikke opdrage på dem. Hvis jeg bare tager fat i mit barn, så kommer de fra kommunen eller politiet eller pædagogerne skriver.

BOLIGSOCIAL FAMILIEMEDARBEJDER

VIRKNING

CFBU har undersøgt familiekurserne på Amagerbro gennem interviews med kursuslederen og de deltagende familier. Undersøgelsen konkluderer, at familierne har opnået ny viden om bl.a. børneopdragelse, forældreansvar og generel viden om det danske samfund og dets institutioner. Kursusdeltagerne selv mener, at de efter kurset har færre konflikter med deres børn

Filmen "Indblik i et familiekursus" handler om familiekurserne på Amagerbro: www.youtube.com/watch?v=1J3hVajBfAc

og bedre kan agere støtte i hverdagen. Familiekurserne ser dermed ud til i en vis grad at lykkes med at styrke forældrenes deltagelse i deres børns liv.

Om familiekurser i sidste ende fører til at færre af de deltagende børn og unge bliver kriminelle eller på anden vis kommer i problemer, kan være vanskeligt at afgøre. Dels udgør familiekurserne blot en af brikkerne i påvirkningen af familierne og de unges liv, og dels er det vanskeligt konkret og sammenligneligt at afgøre, hvordan familiekurserne ændrer familiernes daglige liv.

SE MERE

FOKUS PÅ SÅRBARE FAMILIER I UDSATTE BOLIGOMRÅDER – EN KORTLÆGNING AF PROBLEMSTILLINGER OG INDSATSER (CFBU-RAPPORT 2015).

BOLIGSOCIALE FAMILIEKURSER – ERFARINGER FRA AMAGERBRO (CFBU-RAPPORT 2015)

BOLIGSOCIALE INDSATSER FOR SÅRBARE FAMILIER (CFBU-HÅNDBOG 2016)

30# Fædreindsatser

FÆDRENE PÅ BANEN

Hidtil har mange lokale familie-indsatser båret præg af, at det primært var mødrene, der mødte op og repræsenterede hele familien. Fædreindsatser er en ny platform, hvor mænd kan komme på banen og gøre en positiv forskel for deres børn på lige fod med kvinderne.

Foto: Baba - Fædre for forandring

UDFORDRING

Unge i udsatte boligområder, der kommer i problemer med f.eks. kriminalitet har ofte en fraværende far. Samtidig har de ofte haft en opvækst, hvor faderen ikke har forstået, hvad rollen som far i det danske samfund indebærer. De fraværende fædre kan både skyldes en misforstået idé om, at fædre først træder til som opdragere, når børnene bliver teenagere, men også at velfærdstatens generelle sundheds- og omsorgsindsatser

helt overvejende udføres af kvinder, der ikke altid har blik for at inddrage fædrene som ansvarlig part i familien.

LØSNING

Fædreindsatser består typisk i et kursusforløb for en gruppe fædre. Målet med kursusforløbene er at fædre efterfølgende laver frivilligt arbejde i lokalområdet. Det kan f.eks. være at arrangere en fodboldturnering, at skabe dialog mellem børneinstitutioner og lokalrådets fædre eller være en støtte for enkelte sårbare fædre i boligområdet.

Kursusforløbene varer mellem 8-12 måneder. Fædre er mellem 29-70 år og har mange forskellige etniske baggrunde. Nogle er i beskæftigelse, andre er ikke. Nogle er født og opvokset i Danmark, andre er kommet til Danmark som voksne.

6 gode råd til fædreindsatser finder du på www.cfbu.dk/loesninger

Foto: Baba - Fædre for forandring

“ Fædrekurset skaber rum for noget, som jeg ikke synes, var der før. Det er et forum for fædre. Der er masser af forummer for mænd. Men et forum for at snakke om faderrollen, det synes jeg ikke rigtig, at jeg er stødt på. Når du kommer tilbage i dagligdagen og henter børn og alt muligt. Når du har siddet og haft de her snakke. Det er et åndehul, hvor du får skabt fokus igen. Får nogle diskussioner op, som du ellers ikke ville have haft. For man kan sige, at alle vil det bedste for deres børn, men at skabe tid og sted til at få fokus tilbage i hverdagen kan være svært.

DELTAGER I FÆDREKURSET BABA

En kursusgang indeholder ofte et besøg fra en fagperson fra f.eks. en kommunal forvaltning eller andre instancer med relevans for familielivet. Fædrekurset Baba anvender her et særligt greb, der består i først at lade fædrene fortælle alt hvad de ved om fagpersonens arbejde, for derefter at lade fagpersonen supplere. Det viser både fædrene og fagpersonen, hvor meget fædrene faktisk ved, og øger begge parter tro på fædrenes ressourcer i forhold til at tage faderrollen på sig.

VIRKNING

CFBU evaluerer i 2017 virkningen af fædrekurset Baba ift. fædrene viden og opsøgende arbejde i deres boligområde. Forundersøgelsen af projektet tydede på gode resultater, der især ses udtrykt ved fædrenes begejstring for at deltage i indsatsen.

Foto: Baba - Fædre for forandring

Man er således til start lykkedes med at få en målgruppe på banen, som det ofte ikke lykkes at inddrage i familieindsatser, hvilket lover godt for indsatsens virkning.

SE MERE

FÆDREINDSATSER - BAGGRUNDSVIDEN OG PRAKSISANVISNINGER TIL DET BOLIGSOCIALE ARBEJDE MED FÆDRE I UDSATTE BOLIGOMRÅDER (CFBU-RAPPORT 2016)

31# Mindspring-forældregrupper

BØRNEOPDRAGELSE PÅ ET FREMMED KONTINENT

Mindspring er et gennemprøvet koncept fra Holland, hvor forældre med flygtninge eller indvandrerbaggrund mødes i grupper og bl.a. diskuterer børneopdragelse, eksilstress og traumer. Fem udsatte boligområder har afprøvet konceptet og de første erfaringer er positive.

Foto: Mindspring

UDFORDRING

En del forældre med flygtninge- og indvandrerbaggrund har vanskeligt ved at håndtere børneopdragelsen i Danmark, hvor en traditionel og mere autoritær opdragelsesvis ikke ruste børnene til at indgå i det danske samfund. Det fører ofte til konflikter og at forældrene mister følingen med og mulighederne for at hjælpe deres børn med f.eks. skolegang, fritidsliv og det at agere ift. danske sociale eller kulturelle normer.

Børneopdragelse er samtidig et følsomt område, som det kan være svært at tale om, og som ikke blot kan formidles som et stykke information igennem det ordinære integrationsforløb.

LØSNING

Mindspring-forældregrupper er manualbaserede forløb, hvor en gruppe forældre med flygtninge- og indvandrerbaggrund mødes og diskuterer svære emner som børneopdragelse, kultursammenstød og traumer.

Mindspring-konceptet er udviklet og gennemprøvet i Holland, og det består af otte møder med hver deres tema som "Jeg- og vi-kultur", "Opdragelses- og læringsformer" og "at reagere med følelser".

3 gode råd til at arbejde med Mindspring-forældregrupper finder du på www.cfbu.dk/loesninger

Gruppeforløbet ledes af en frivillig Mindspring-træner, der har flygtninge- eller indvandrerbaggrund, og som har gennemgået et mindre kursus i at lede grupperne. Den frivillige Mindspring-træner bistås af en professionel fagperson med socialfaglig baggrund. En vigtig del af konceptet er, at diskussionerne foregår på deltagerens modersmål. Det gør at sproget ikke bliver en barriere, når vanskelige emner kommer på bordet.

Foto: Mindspring

“ Dengang det handlede om traumer, der var der lidt stille først. De var ikke på, som de plejer. Og så tænkte jeg: 'Åh, åh, hvad gør jeg nu? Så startede jeg med at fortælle om mine egne erfaringer og ting, der er sket i mit liv. Og så begyndte de ... To timer var ikke nok, puha! De vidste selvfølgelig, hvad trauma betød, men det var ikke normalt at snakke om det. Og især ikke foran nogle, man ikke kender. Pludselig så blev det så fortroligt, og så følte vi, at vi var en stor familie. De var ikke til at stoppe. Altså, det var virkelig stærke følelser, folk græd ... Men da de skulle hjem, der sagde de, at det var så godt. Det var, som om de havde siddet og snakket med en psykolog. Så sagde jeg til dem, at man skal snakke om tingene. Det behøver ikke at være med en psykolog, men snak om tingene, når man har det dårligt. Og så fik vi også snakket om, at hvis vores børn oplever noget, skal man ikke bare ignorere det og sige, at de ikke forstår noget. For de forstår rigtig meget. Vi gjorde hinanden bevidste om nogle ting, som betyder meget i livet, og som man virkelig skal tænke over.

MINDSPRING-TRÆNER

Foto: Mindspring

VIRKNING

CFBU's undersøgelse af virkningen af Mindspring-forældregrupper i fem udsatte boligområder tyder på, at de deltagende forældre bl.a. opnår en bedre kommunikation med deres børn, er blevet bedre til at håndtere konflikter med deres børn og er begyndt at benytte en mere anerkendende opdragelsesstil. MindSpring har samtidig ført til øget refleksionsniveau og at forældrenes holdninger til børn og unges frihed er blevet påvirket, samtidig med at forældrene føler sig bedre klædt på til at forebygge, at deres børn havner i dårligt selskab eller kriminalitet.

Udviklingen hos forældrene ses umiddelbart efter at kurset er slut, men også ved den opfølgende spørgeskemaundersøgelse ti måneder senere. Det tyder på, at MindSpring kan have indflydelse på længere sigt.

SE MERE

MINDSPRING FORÆLDREGRUPPER

– RESULTATER OG ERFARINGER FRA ET PILOT-PROJEKT I FEM UDSATTE BOLIGOMRÅDER I KØBENHAVN (CFBU-RAPPORT 2015)

32# Bydelsmødre

SOM RINGE I VANDET

Idéen med bydelsmødre er, at man ved at uddanne ressourcestærke kvinder med indvandrerbaggrund til at vejlede isolerede kvinder om børneopdragelse, børns sundhed og det danske institutionssystem, kan nå ud til familier, som offentlige myndigheder (f.eks. socialforvaltninger) har svært ved at komme i kontakt med.

Foto: Bydelsmødrene i Odense

UDFORDRING

Mange kvinder med indvandrerbaggrund lever isolerede i de udsatte boligområder. Typisk har de intet arbejde og ingen uddannelse. Samtidig udfordres de af ringe dansk kundskaber, svagt eller intet personligt netværk og mangel på grundlæggende viden om det samfund, de lever i. Som konsekvens heraf har de ofte svært ved at støtte og opdrage deres børn i et land og en kultur, der føles fremmed. Og da kvinderne ofte er den primære forælder i barnets tidlige leveår kan det have konsekvenser for barnets udvikling og skolegang.

LØSNING

Mange udsatte boligområder har de seneste år etableret bydelsmødre-kurser, hvor ressourcestærke indvandrerkvinder tilbydes et kursus, hvor de får en grundig viden om børns opvækst, sundhed, samfundsforhold samt formidling af denne viden. En vigtig del af kurserne er ekskursioner til det lokale socialcenter, arbejdsformidlingen, kvindecenteret, børnehaver, skoler eller lignende institutioner, som bydelsmødrene senere kan henvise de isolerede kvinder til.

Når kurset er slut, begynder bydelsmødrene via deres sociale netværk at opsøge isolerede kvinder. Kontakten skabes f.eks. ved åbent hus-arrangementer, eller ved at kvinderne opsøges i hjemmet, hvor bydelsmødrene anvender deres kulturelle forståelse og sprogfællesskab til at etablere en dialog.

13 gode råd til bydelsmødre-projekter finder du på www.cfbu.dk/loesninger

“ Jeg havde en følelse af ikke at kunne noget. Jeg kunne ikke have kontakt til andre og var lidt deprimeret, men jeg kan godt lide at diskutere opdragelse, børn og psykologi. Derfor er jeg blevet meget mere glad. Min omgangskreds kan se, at der er kommet en forandring. Det er som at få en kjole på, som passer perfekt. Jeg har fået redskaber til opdragelse i forhold til mine egne børn, og mit humør er blevet helt anderledes. Det betyder også, at mine børn ser anderledes på mig. Nu er jeg ikke bare en ældre syg kvinde, der ikke kan noget. Nu har jeg en rolle i samfundet. Jeg har meldt mig til frivilligt arbejde og bestyrelser.

BYDELSMOR

VIRKNING

CFBU's evaluering af projekt bydelsmødre viser, at de mest markante gevinster ved bydelsmødrekurset er relateret til bydelsmødrenes egen udvikling, både i form af styrket selv-tillid og øget viden om en række familierelaterede emner. En spørgeskemaundersøgelse blandt de 96 bydelsmødre viser, at 89 pct. har lært mere om børneopdragelse, og at 80 pct. selv mener at have opnået bedre dansk kundskaber.

Ved evalueringens afslutning havde de adspurgte bydelsmødre tilsammen besøgt ca. 400 kvinder, men de isolerede kvinders udbytte af besøgene kunne af praktiske årsager ikke undersøges. Det kræver således yderligere undersøgelser for at finde ud af, om de isolerede kvinders hverdags- og familieliv påvirkes i en positiv retning af bydelsmødrene.

SE MERE

PROJEKT BYDELSMØDRE – EN SAMLET EVALUERING (CFBU RAPPORT, 2010)

BYDELSMØDRE – BROBYGNING MELLEM ISOLEREDE INDVANDRERKVINDER OG SAMFUNDET (CFBU HÅNDBOG, 2010)

Foto: Bydelsmødrene i Odense

33# Fremskudte sundhedsindsatser

ULIGHEDEN I SUNDHED TIL LIVS

Mange beboere i udsatte boligområder har en dårlig sundhedstilstand sammenlignet med resten af den danske befolkning. Fedme, alkoholmisbrug og kroniske sygdomme er markante problemer i de udsatte boligområder. For at komme uligheden i sundhed til livs har der siden 2006 været sundhedsindsatser målrettet de udsatte beboere.

UDFORDRING

Udsatte boligområder har en høj koncentration af lavindkomstgrupper, folk uden for arbejdsmarkedet, etniske minoriteter og særligt udsatte borgere, som f.eks. psykisk syge og misbrugere. Fælles for disse grupper er, at de alle er karakteriseret ved at have en dårlig sundhedstilstand sammenlignet med resten af den danske befolkning. Et godt helbred er ofte en forudsætning for at kunne gennemføre en uddannelse eller finde arbejde. Særligt udsatte borgere lever i gennemsnit 22 år kortere end resten af befolkningen og har en dødelighed, der er syv gange højere.

LØSNING

Yoga, zumba, aqua-fitness, rygestop og kurser om sund kost. Helhedsplanerne er opfindsomme i deres anstrengelser for at hjælpe beboerne med at smide de ekstra kilo og dyrke mere motion. Og behovet er stort i de udsatte boligområder, hvor der er mange udsatte beboere, hvis fællesnævner ofte er, at de døjer med dårlig sundhed og kroniske sygdomme såsom type 2-diabetes og kronisk obstruktiv lungesygdom (KOL).

Siden 2006 har to ud af tre helhedsplaner derfor igangsat sundhedsindsatser for at vende udviklingen. Indsatserne er primært målrettet målgrupper med sparsom viden og få erfaringer med at dyrke motion og spise sundt.

Når sundhedsindsatsen igangsættes, er det vigtigt at foretage en effektiv rekruttering og indsamle viden om, hvordan der eksempelvis arbejdes med etniske minoriteter. Der kan også være fordele og ulemper ved egenbetaling, som skal tages i betragtning.

VIRKNING

CFBU har ikke foretaget deciderede effektmålinger af sundhedsindsatserne i de boligsociale helhedsplaner. Men en kortlægning viser, at mange helhedsplaner samarbejder med andre aktører omkring den boligsociale sundhedsindsats. Det drejer sig bl.a. om lokale idrætsforeninger eller den kommunale forebyggelsesindsats.

Samarbejdet betyder, at de boligsociale indsatser tilføres kompetencer, ressourcer og faciliteter, der ikke ellers ville være til stede i helhedsplanen samt styrker muligheden for en forankring af indsatsen efter helhedsplanens ophør. En anden mulighed for at forankre indsatsen er at engagere beboerne i driften af indsatsen.

SE MERE

BOLIGSOCIALE SUNDHEDSINDSATSER
– BAGGRUND OG KORTLÆGNING AF
SUNDHEDSFREMMENDE INDSATSER
I UDSATTE BOLIGOMRÅDER
(CFBU-RAPPORT 2013)

Foto: Morten Langkilde, Polfoto.

Tekst & layout: Nikolaj Avlund

Fotos: Fotos uden kreditering er taget af Kristian Brasen, Thomas Hommelgaard eller CFBU's medarbejdere, eller er stillfotos fra CFBU's film. Alle rettigheder for disse fire dele tilhører CFBU.

Udgivet: August 2017

 **CENTER FOR
BOLIGSOCIAL
UDVIKLING**

Sadelmagerporten 2A
2650 Hvidovre
www.cfbu.dk